

Ἡ ΠΟΙΝΙΚῆ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΙΧ ΑΙΩΝΑ

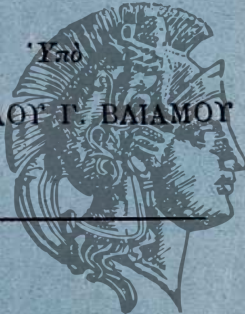
ΛΟΓΟΣ ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣ

ἐντολῇ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ «ἐλληνικοῦ τμήματος
τῆς διεθνοῦς ποινικολογικῆς ἐνώσεως»
ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου Παρναδοῦ
τῇ 23 Ἰουνίου 1903 γενομένοις ἐγκαινίοις

ὑπὸ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Γ. ΒΑΙΑΜΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλην. καὶ Γαλλικῆς Νομολογίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

N

545

ΑΘΗΝΗΣΙ

1904

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΧΙΧ ΝΟΥ ΑΤΑΧ ΗΜΕΤΕΡΙΩ ΕΠΙΧΙΩΤΗ Η

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΛΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ
1891

Η ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΙΧ ΑΙΩΝΑ

Ἡ γένεσις τῆς «Διεθνοῦς ποινικολογικῆς Ἐνώσεως» καὶ ἐξάπλωσις αὐτῆς, καθ' ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον οὐδαμῶς ἐστὶ γεγονός τυχαῖον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἡ ἱστορία αὐτῆς τυγχάνει αὐτῆ ὀλόκληρος ἡ ἐξέλιξις τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὸν ΧΙΧ αἰῶνα, τῆς καρπὸς ἀγλαῶς ἡ «διεθνῆς ποινικολογικῆ ἑνώσεως», πρόκειται, περὶ αὐτῆς δ' ἵνα ὀμιλήσωμεν, ἀνάγκη νὰ ἐπιχειρήσωμεν σχιαγραφίαν τινὴ τῶν περιπετειῶν τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὸν καταρρουέντα αἰῶνα.

Ποινικὴ ἐπιστήμη τελευτῶντος τοῦ ΧVΙΙΙ αἰῶνος.— Ὁ ἀνθρωπισμὸς (humanismus), ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ νάρθηκος τῶν ἐκ τῆς νέας Ρώμης εἰς τὴν παλαιὰν μεταναστευσάντων λογάδων Ἑλλήνων καθ' ὅλην τὴν Ἑσπερίαν μεταλαμπαδευθεὶς, αἱ ἀνακαλύψεις καὶ ἡ παρρησία τῶν ὑποφητῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας, οἷοι ὁ Kopernikus, ὁ Galilei, ὁ Grotius, ὁ Puffendorf, ὁ Hobbes, ὁ Spinosā, ὁ Locke, ὁ Thomasius, ὁ Wolff, ὁ Montesquieu, ἐβαυκάλησαν καὶ ἐγαλούρησαν τοὺς φιλοσόφους τοῦ ΧVΙΙΙ αἰῶνος καὶ ἀνέδειξαν αὐτοὺς τοὺς ἀμέσους ἥρωας τῆς ἀναμοχλεύσεως τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης καὶ δικαιοσύνης, τῆς ἐν ὀνόματι ἐκπνέοντος τοῦ πολυχρήτου αὐτοῦ αἰῶνος ἡ Εὐρωπαϊκὴ συνάμα μετεβάλλετο θαμὰ εἰς κηλίδα κλαυθμῶνος, συγερὰ δ' ἐστὶ τραγωδία ἡ περιγραφὴ τῶν βασάνων, δι' ὧν ἐπεδιώκετο ἡ περιστολὴ τοῦ ἀδικήματος καὶ αἰς ἡμέμειζεν ἡ τότε πολιτεία. Ὁ Cantù (Beccaria ed il diritto penale) μνημονεύει ὅτι πρὸς ἐξέυρεσιν φρικαλεωτέρων βασάνων τοῦ κατὰ τοῦ Λουδοβίκου XV ἀποπειραθέντος φόνου Damiens ἠρωτήθησαν πολλὰ γαλλικὰ δικαστήρια, ἅτινα ἔσπευσαν ἀσμενέστατα νὰ διαβιάσωσι τὴν φωτεινὴν γνώμην αὐτῶν, ἀλλ' οἱ ἰατροὶ δίκην ἐπιδιαιτητῶν ἀπεφάναντο ὅτι «ἡ ὠμοτέρα βάσανος ἦν ἡ τῶν σιδηρῶν ὑποδημάτων», πλὴν ἐπιβληθείσης καὶ οὐδαμῶς ἐπηρεασάσης τὸν κακοῦργον, ἡ χεὶρ αὐτοῦ κρατούσα τὸ φοινικὸν φάσγανον παρεδόθη βραδείαις φλοξί, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα αὐτοῦ πεपुरακτωμέναις λαβίσις ἐτανύσθη, ἐσύρθη περὶ τὴν μίαν ὥραν ὑπὸ τεθρίππου, ἐχύθησαν ἐκ περιτροπῆς ἐν ταῖς οὐλαῖς ρητίνη, κηρός, ἔλαιον, μόλυβδος ζέοντα, τῶν βασανιστηρίων διαρκεσάντων 5/4 τῆς ὥρας, τὰ λείψανα ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ὁ πατήρ, ἡ γυνή, ὁ υἱὸς ἐξωρίσθησαν διὰ βίου, οἱ ἀδελφοὶ κατηναγκάσθησαν νὰ ἀλλάξωσιν ὄνομα, ὁ γενέθλιος δόμος κατηδαφίσθη.

Τοιοῦτων αἱματηρῶν κηλίδων βρῖθουσι τὰ χρονικὰ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης τοῦ ΧVΙΙΙ αἰῶνος, πλὴν ὁ κόσμος περιδεῆς ἐσίγα, ὅτε μία χεὶρ ἠρωϊκῆ σημαίνει τὸν τῆς ἐξεγέρσεως κώδωνα ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς ἐν ἔτει 1762 καταδίκης τοῦ ἀθώου τὸ θερήσκειμα διαμαρτυρομένου ἐμπόρου ἐκ Toulouse Jean Calas, κατηγορηθέντος ἐπὶ φόνῳ τοῦ υἱοῦ, ἀποπειρα-

θέντος να ἀσπάσῃται τὸν καθολικισμόν, ἐκτοξεύει ὁ Voltaire βέλη δακέ-
 θυμα κατὰ τῶν ἀπαισιῶν λειτουργιῶν τῆς τότε ποινικῆς δικαιοσύνης καλῶν
 τούτους «des barbares en robe». Ὀλίγω βράδιον ἐν ἔτει 1764 μία παρή-
 γορος φωνὴ βροντᾶ κραδαίνουσα σύμπασαν τὴν Εὐρώπην, εἰς φίλος τοῦ Vol-
 taire ὁ Beccaria δημοσιεύει τὸ εὐαγγέλιον ἐκεῖνο «dei delitti e delle pe-
 ne», ὑπομιμνήσκων τὴν ὑποθήκην τοῦ ἀποστόλου Παύλου ὅτι «ὀφείλει τις
 ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν ἐστερημένων τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας ὡσεὶ ἦν μετ' αὐ-
 τῶν ἐν εἰρήκῃ» προτείνει ὀλοσχερῇ ἀναμόρφωσιν τῆς ποινικῆς νομοθεσίας,
 προστασίαν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας κατὰ τῆς δικαστικῆς αὐθαιρεσίας,
 ὡς παλλάδιον δὲ τὸ δόγμα «nulla poena sine lege, nullum crimen sine
 lege» ὑποδεικνύων ἐπάγεται ὅτι ἡ ποινὴ «...ἀνάγκη νὰ ἐμποιῇ τὴν ἰσχυ-
 ροτέραν καὶ διαρκεστέραν ἐντύπωσιν ἐν τῷ νῷ τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἡττον
 σκληρὰν ἐν τῷ τοῦ κακούργου» καὶ ἀναθεωρῶν τὴν ποινικὴν θεσμοθεσίαν
 ἐκείνων τῶν χρόνων συνοψίζει ἐν τέλει ὧδε: «Ἵνα πᾶσα τιμωρία μὴ ᾖ πρᾶ-
 ξις βιαία ἐξασκουμένη παρ' ἐνὸς μόνου ἢ παρὰ πλείονων καθ' ἐνὸς πολίτου,
 πρέπει κυρίως νὰ ᾖ δημοσία, σύντομος, ἀναγκαία, ἀνάλογος, τῷ ἀδική-
 ματι, ὑπαγορευομένη παρὰ τῶν νόμων καὶ ὅσον ἔνεστιν ἡπιωτέρα ἐν ταῖς
 δεδομέναις περιστάσεσιν».

Κλαδικὴ ἢ μεταφυσικὴ σχολή.— Μετὰ τῆς ἐνθέου φωνῆς τοῦ θαυ-
 μαστοῦ τῶν Ἐγκυκλοπαιδικῶν ἡμεῖς το συγχρόνως καὶ ἀλλαγῶ τῆς Εὐρώ-
 πῆς ἢ φωνῆ ἀνδρῶν ὑπὸ τῶν αὐτῶν σωτηρίων ἰδεῶν ἀίστηλατουμένων, αἱ
 τινες ὑπῆρξαν ἄνθη μακροῦ καὶ βαθμιαίας ἐξελλίξεως, οὕτω δ' ὁ Sonnenfels
 ἐν Αὐστρίᾳ, ὁ Hommel ἐν Γερμανίᾳ, ὁ Howard ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ Globig ἐν
 Ρωσσίᾳ, ὁ Merlin ἐν Γαλλίᾳ, ἡ Berner oekoumenische Gesellschaft
 διαγωνισμὸν περὶ ποινικῶν κηρύττουσα, ὁ Filangieri ἐν Ἰταλίᾳ, Φρειδερί-
 κος ὁ Μέγας, Ναπολέων ὁ μέγας, Αἰκατερίνη ἡ II, Ἰωσήφ ὁ II ἐν Αὐ-
 στρίᾳ, Leopold ὁ II ἐν Τσσχάγῃ, ὧν οἱ μὲν σοφοὶ διὰ συγγραφῶν, οἱ δὲ
 σκηπτοῦχοι διὰ νομοθετημάτων ἀναμορφωταὶ ἀναδείκνυνται τῆς ποινικῆς
 δικαιοσύνης, οἱ βασιανισμοὶ ἐφυγαδεύθησαν, ἡ δικαστικὴ αὐθαιρεσία ἀπε-
 σκορακίσθη, ἡ θανατικὴ ποινὴ περιωρίσθη ἢ τέλειον κατελύθη, τὰ ὄρια τῆς
 ἠθικῆς καὶ τῆς θρησκείας ἔπαυσαν συγχέομενα μετὰ τῶν τοῦ ποινικοῦ δι-
 καίου, ἡ ποινὴ ἐπεδίωξε τὸν πολιτικὸν σκοπὸν αὐτῆς, οὕτω δὲ παρελθούσης
 τῆς πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ XIX αἰῶνος ἀνέθορε πλήρης ἡ κλαδικὴ σχολὴ
 δίκην ἱρίδος συμβολίζουσα τὴν τάξιν καὶ εἰρήνην, δίκην ἀστέρος διαχέουσα
 τὰς ζειδῶρους αὐτῆς ἀκτίνας πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ὑπόστασις τῆς μητρὸς ταύτης σχολῆς ὑπῆρξε διφυής, ἦτοι κρᾶμα
 μεταφυσικοῦ καὶ πρακτικοῦ. Τὸ πρῶτον σημαίνει τὸ πρόβλημα τὸ φιλοσο-
 φικὸν ἐκεῖνο ὅπερ τυγχάνει τοσοῦτον ἀρχαῖον ὅσον καὶ ἡ φιλοσοφία αὐτή,
 δηλὸν ὅτι τὸ ἄτερμον νεῖκος περὶ ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ liberum arbitrium,
 τοῦ ἐκουσίου ἢ τοῦ ἐφ' ἡμῖν κατ' Ἀριστοτέλη, τοῦ αὐτεξουσίου κατὰ Μεθό-
 διον, καθ' ὃ αἱ ἀνθρώπιναι πράξεις δὲν συμβαίνουσι κατ' ἀνάγκην, ὡς ἰσχυ-

ρίζοντο Ἡράκλειτος, Σωκράτης «κακὸς ἐκὼν οὐδεὶς», Πλάτων «οὐκ ἐφ' ἡμῖν γενέσθαι τὸ σπουδαίου εἶναι ἢ φαύλους», ἀλλ' ὡς ἐδόξαζεν Ἀριστοτέλης «ἐφ' ἡμῖν δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία». Τὴν γνώμην τοῦ Σταγειρίτου ὑπεστήριξαν πολυπληθεῖς Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι φιλόσοφοι, πατέρες τῆς ὀρθοδόξου καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας, φιλόσοφοι τῶν νεωτέρων χρόνων, οὐδέποτε δὲ ζήτημα φιλοσοφικὸν ἀνερρίπισε τοσαύτην φλόγα ὅσην τὸ παρόν, ἀλλ' ὡσαύτως οὐδέποτε ἀπολογηταὶ τοσοῦτον ἄστοργον τὴν φύσιν εἶδον ὅσον οἱ τοῦ αὐτεξουσίου, διότι δύο ἀδυσώπητοι νόμοι αὐτῆς ἀντικρως ἀντίκεινται τούτῳ, δηλοῦν ὅτι ὁ τῶν αἰτίων καὶ ὁ τῆς διατηρήσεως τῆς δυνάμεως. Τὴν προφανῆ ταύτην ἀντινομίαν ὁ βαθυνότερος τῶν φιλοσόφων ὁ Kant πειρᾶται νὰ συμβιβάσῃ καὶ ἐν τῇ «Kritik der reinen Vernunft» παρέχει τὴν τε θέσιν καὶ ἀντίθεσιν, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἔχει οὕτως. «Ἡ αἰτιότητα κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως οὐδαμῶς ἐστὶν ἡ μόνη, ἐξ ἧς τὰ φαινόμενα τοῦ κόσμου ἐν συνόλῳ νὰ πηγάζωσι δύνανται. Πρὸς διαφώτισιν αὐτῶν χρῆζομεν προσέτι καὶ ἐτέρας τινὸς αἰτιότητος, τῆς τοῦ αὐτεξουσίου, ἡ δὲ δευτέρα ὡς ἐξῆς «οὐδὲν αὐτεξούσιον ὑφίσταται, ἀλλὰ τὰ πάντα συμβαίνουσιν ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως». Τὸν Ἑρδίου δεσμὸν ἀπελπίσας νὰ λύσῃ ἕτεμε διὰ τῆς μεγαλοφυοῦς ἐπινοήσεως τοῦ «ὄντος καθ' ἑαυτὸ», Ding an sich καὶ τῆς διακρίσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῶν «φαινομένων» «Erscheinungen», καὶ ἐν μὲν τῇ σφαίρᾳ τοῦ «ὄντος καθ' ἑαυτὸ» ἀνευρίσκει «die transcendente oder intelligible Willensfreiheit» «τὸ ὑψηλὸν ἢ ἰδαρικὸν αὐτεξούσιον» καὶ τὸν «intelligiblen Charakter» «τὸν ἰδαρικὸν χαρακτήρα» τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐν τῇ αἰθερίᾳ σφαίρᾳ τοῦ «ὄντος καθ' ἑαυτὸ» παραμένει ἐλεύθερος, ἐν δὲ τῇ χαμαιπετεῖ τῶν φαινομένων σφαίρᾳ ἄρχει ὁ φυσικὸς τῶν αἰτίων νόμος, ὑφ' οὗ καὶ ὁ «empirische Charakter» ὁ «ἐμπειρικὸς χαρακτήρ» τοῦ ἀνθρώπου διέπεται, δηλοῦν ὅτι ὁ αἰσθητὸς καὶ οὐχὶ ὀνοητὸς ἄνθρωπος καὶ αὐτοῦ μὲν τοῦ ἰνδάλματος ἡ εὐθύνη οὐδένα λόγον ἔχει, οὐχ οὕτως ὁμως ἔχει τὸ πρᾶγμα περὶ τῆς τοῦ πρώτου, ταύτην νομίζει ἀναγκαίαν ὁ Kant, δι' ἧς καὶ ἐπινοεῖ νὰ βασίσῃ τὴν εὐθύνην τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ἐπὶ τοῦ «Kategorischen Imperativus» τοῦ «κατηγορικῶν προστακτικῶν», φωνοῦντος ἐκάστοτε «du sollst» «ὀφείλεις»... (Kritik der praktischen Vernunft).

Ἄλλ' ἡ φωνὴ τοῦ καθήκοντος προῖον τυγχάνει ψυχικῆς ἀνατροφῆς, ἥτις πολλάκις ἐκ τοῦ ἀμαρτόντος οὐδόλως ἐξηρτήθη, ὅτε ἡ προϋπόθεσις τῆς εὐθύνης, ἥτοι τὸ κατηγορικὸν προστακτικὸν τοῦ Kant παντελῶς ἐλλείπει καὶ ἐπομένως κατὰ τὸν φιλόσοφον τιμωρία οὐδαμῶς χωρεῖ, τοῦθ' ὅπερ καὶ κατὰ τοῦ θετικῶν ποινικῶν δικαίου καὶ κατὰ τῶν νέων ποινολογικῶν ἀρχῶν ἀντιστρατεύεται, διότι, ὅτε ἡ οἰκογένεια, τὸ σχολεῖον, ἡ κοινωνία δὲν κατάρθωσαν, δέον νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς ποινῆς, ἥτις δύναται πολλάκις νὰ συντελέσῃ πρὸς γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἰδέας τοῦ καθήκοντος.

Ἐν τῇ ἰδεατῇ ταύτῃ σφαίρᾳ ἠκολούθησε τῷ φιλοσόφῳ τῆς Koenigs-

berg ὁ Schopenhauer δεχόμενος ἐν τῷ «Freiheit des Willens» ὅτι ὁ «ἐμπειρικός χαρακτήρ» τυγχάνει τὸ ἀσυνείδητον προῖον τοῦ «ἰδανικοῦ χαρακτήρος», ἀπορρέοντος ἐκ τῆς βουλήσεως ἐν τῇ φύσει, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑπέχει εὐθύνην ἐπὶ ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ καίπερ οὐδ' αὐτῷ πταίσας ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τοῦ ἰδίου ἐμπειρικοῦ χαρακτήρος, ὅστις «τυγχάνει κυρίως, ὡς ὅλος ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἀντικείμενον τῆς πείρας ἀπλοῦν φαινόμενον, ἐντεῦθεν συνδέεται μετὰ τῶν μορφῶν πάντων φαινομένων, χρόνου χώρου καὶ αἰτίων καὶ ὑπόκειται τοῖς νόμοις τούτων» τούναντίον τὸ «ὄν καθ' ἑαυτὸ» τυγχάνει ἀνεξάρτητον ἀπ' αὐτῶν τῶν μορφῶν, καὶ μηδεμίᾳ χρονικῇ διακρίσει ὑποκείμενον, ἐπομένως διηνεχῆς καὶ ἀναλλοίωτος ὅρος βλοκλήρου τούτου τοῦ φαινομένου τυγχάνει ὁ «ἰδανικός χαρακτήρ». Ἄλλ' ὡς εἶπομεν οὗτος ὁ ἰδανικός χαρακτήρ ἐπήγασεν ἐκ τῆς ἀρχεγόνου βουλήσεως ἐν τῇ φύσει, τοῦ «Urwille», ἐπειδὴ δ' οὗτος κατ' ἀνάγκην ἐδημιούργησε τὸν ἐμπειρικὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπάρχη σκιά εὐθύνης. Πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην κλίνει καὶ ὁ Kohler ἐν τῷ Wesen der Strafe «πλὴν ἡ θεωρία πέπρωται νὰ μείνη ἐντρυφήμα τῶν ἰδεολόγων μόνον.

Τὸ ἐκούσιον ἢ ἀντεξουσίον τὸ τοσαύτως φιλοσοφικὰς σχολὰς καὶ ἱερὰς συνόδους συνταράξαν, λίθος ἀκρογωνιαίος τῆς κλασικῆς σχολῆς γενόμενον ἐπέπρωτο διὰ νομικῶν χειρῶν σοβαρῶς νὰ κλονηθῇ, φθίνοντος δὲ τοῦ XVIII αἰῶνος Alexander von Joch (Hommel) ἐν τῷ βιβλίῳ «περὶ βραβεύσεως καὶ τιμωρίας κατὰ τουρκικοὺς νόμους» αὐτόγραφο μοιρολάτρης ἀναδείκνυται μνημονεύων τοῦ περὶ ὁμόφρονος Ζήνωνος θεόλου, πρὸς δὲν ὁ ὑπ' αὐτοῦ δερόμενος οἰκέτης ἔνεκα κλοπῆς εἶπεν ὅτι μοιραία ἦν αὕτη, ἐκείνου δ' ἀποκριναμένου ὅτι καὶ τὸ δέρειν ὁμοίως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἰς ἄστυρ ἡκτινοβόλοι ἤδη ἐν τῷ ὀρίζοντι τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ἐπισπώμενος τὰ βλέμματα τῶν ἐπαϊόντων, ὁ Anselm von Feuerbach ἐπρωταγωνίστει ἤδη ἐπὶ τοῦ Forum, ἐπὶ τῆς καθέδρας τοῦ ποινικοῦ δικαίου, ὡς συγγραφεύς, ὡς νομοθέτης, πρῶτος αὐτὸς ἐπιχειρεῖ τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ οἰκοδομήματος τῆς κλασικῆς σχολῆς νὰ ἐκβάλῃ καὶ ἀντ' αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν αἰτίων νὰ ἐναρμόσῃ διδάσκων ἐν τῇ «Revision». «Ἐκάστη πρᾶξις συμβᾶσα ὄφειλε νὰ συμβῇ, ὄφειλεν οὕτω νὰ συμβῇ ὡς αὕτη συνέβη καὶ ὄφειλε διὰ τοῦτο νὰ συμβῇ, διότι αἷτια ὑφίσταντο, ἅτινα τὸ ὑποκείμενον πρὸς τοῦτο ἠνάγκασαν...» Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενος καὶ τὴν ποινὴν ὡς ἰσχυρότατον αἷτιον ὑπολαμβάνων ἐπινοεῖ τὴν θεωρίαν τοῦ ψυχικοῦ ἐκφοβισμοῦ (Abschreckungstheorie) καὶ ἐπὶ τῆς ἐκφοβιστικότητος τοῦ ἀνθρώπου (Abschreckungsfähigkeit) τὸ καταλογιστὸν ἐδράζων σαλπίζει τὴν χειραφέτησιν τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦ αἰωνίου σκανδάλου τοῦ ἀντεξουσίου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ σχίσμα τῆς μητρὸς Σχολῆς. Ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ὀρθοδόξων προέκυψεν ὁ Γαλλικὸς ποινικὸς κώδιξ τοῦ 1810, ἐκ τῶν σχισματικῶν ὁ Βαυαρικὸς τοῦ 1813, ἔργον τοῦ ἡγέτου, οἵτινες διένειμαν ἀλλήλοις, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Garraud, τὸ νομοθετικὸν κράτος ἐν τῷ πε-

πολιτισμένῳ κόσμῳ.

Κατὰ τοῦ Feurbach ἐγείρεται ἀληθῆς σταυροφορία, Thibaut, Klein Kleinschrod ἐκστρατεύουσι κατ' αὐτοῦ καὶ κατάγουσι νίκην, διότι ὁ Feuerbach, καθ' ἡμᾶς, διέπραξε τὸ ἁμάρτημα νὰ ταύτιση τὸ εἶδος μετὰ τοῦ γένους, τὸν ἐκφοβισμὸν μετὰ τοῦ συνόλου τῶν αἰτίων, ἐν ᾧ οὗτος ἐν τῶν ἀπειρῶν εἰδῶν τοῦ νόμου τῶν αἰτίων τυγχάνει, ἐν τούτῳ δὲ σφαλέντος τοῦ Τιτᾶνος τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐκλιπόντος, κορυφαῖαι διάνοιαι ὑπὸ τὰς στοὰς τῆς κλασικῆς σχολῆς συσπειραθεῖσαι ἐσέμνουν αὐτήν, οὕτω δ' ἡ πλειὰς τῶν Romagnosi καὶ Carrara ἐν Ἰταλίᾳ, τῶν Rossi, Ortolan ἐν Γαλλίᾳ, τῶν Köstlin, Berner ἐν Γερμανίᾳ ἐκ τῶν κόλπων ἐκείνης ἐμεσουράνησεν, ὡς κομῆτης δ' ἀναφαίνεται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ὁ ὄξυνουστάτος Geib, βασιζων τὸ καταλογιστὸν ἐπὶ τοῦ ὁμαλοῦ αἰτιατοῦ τοῦ ὑποκειμένου «normale Bestimmbarkeit» (Lehrb).

Περὶ ἐκουσίου ἢ ἀκουσίου συζητουμένου οὐδαμῶς πρόκειται περὶ Βουριδανείου ὄνου σκιᾶς, τοῦ ἀγαλματωδῶς ἐστηκότος καὶ ὀρώντος μακρόθεν τὰς ἴσον ἀπ' αὐτοῦ ἀπεχούσας δύο χλοεράς δεσμίδας χόρτου, ἀποθανουμένου δ' ἐκ βουλιμίας, τοῦ «liberum arbitrium» ἐπαληθευομένου, διότι ἡ ἀδιάφορος, ἀναίτιος ἡρεμία θὰ κρατήσῃ, ἀλλὰ τὸ ζήτημα κέκτηται πολλῶ μείζω σπουδαιότητα, ἕνεκα δὲ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐκουσίου ἢ κλασικῆ σχολῆ γίνεται θέατρον συχῶν καταχρηστικῶν καὶ διηλεκτικῶν ἀντιφάσεων. Τῆς ἐπιστήμης δογματιζούσης καὶ τῆς νομοθεσίας κυρούσης ὅτι ὑπεύθυνος, πᾶς ὁ ἀπολαύων τοῦ αὐτεξουσίου (λ.χ. Kahl, Grundriss, γερμανικὸς ποιν. κώδ. ἀρθ. 51) ὁ δικαστὴς ἀναζητῶν καὶ σὺν εὐρίσκειν τούτο, ἐὰν τὰ αἰτία ὑπεδούλωσαν ἐν τινι κολασίμῳ πράξει τὸν δασάτην (Feurbach, ἔρυνα περιπτώσεων τινῶν . . .), ἀπολύει τούτον (Garde), ὡς τούτο θαμὰ παρὰ τοῖς ἐνόρκοις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν συμβαίνει, καταδικάζει δ' ἐὰν τὰ αἰτία μὴ ὑποπίπτωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις τῶν δικαστῶν, οὕτω δ' ἔχομεν ὀλοκαυτώματα δικαστικῶν πλανῶν, ὁ τερατώδης Vacher, ὁ κτηνώδης φονεὺς 11 ἀνθρωπίνων πλασμάτων ἐκαρτομήθη ἐν Lyon, καίτοι ἀναμφισβήτητα ἀνθρωπολογικὰ αἰτία ἔωσαν αὐτὸν εἰς τὰς φρικαλεότητας καὶ τὰ ὄργια. Ἐὰν συμβῇ ὁ δικαστὴς νὰ μὴ πιστεύῃ τὸ ἐκούσιον τίθεται ἐν τῷ πειρασμῷ τοῦ διλήμματος κατὰ τὴν πεποιθήσιν αὐτοῦ ἢ κατὰ τὸν νόμον νὰ δικάσῃ ἀλλὰ καὶ ἑτέρα ἔκβασις δυνατὴ τυγχάνει ὁ δικαστὴς θὰ ἀπολύῃ αἰείποτε, τοῦ νόμου ὀρίζοντος ὡς προϋπόθεσιν τῆς τιμωρίας τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἐκουσίου, διότι κατὰ τὸν ὁπαδὸν τοῦ ἀκουσίου δικαστὴν ἢ προϋπόθεσις αὕτη αἰείποτε ἐλλείπει.

Δεκτοῦ γενομένου αὐτεξουσίου παρὰ τῆς Σχολῆς ἔπρεπεν ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς νὰ μὴ κολάζηται ὡς ὕδροκομῶν εἰς τὸν πίθον τῶν Δαναΐδων, τῶν αἰτίων οὐδαμῶς δυναμένων νὰ ἐπηρεάσωσι τὸν ἄμμεσον αὐτουργόν, πλὴν ἡ Σχολὴ ἀντιφάσκουσα τιμωρεῖ καὶ δὴ ἀρχούτως. Διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν

ελαφρυντικῶν περιστατικῶν ἢ Σχολῆ διαπράττει καὶ ἐτέραν ἀντίφασιν καθ' ἡμᾶς, καίπερ ὁμολογοῦσα τὸ κράτος τῶν αἰτίων διὰ τῆς ἐν λόγῳ ἀποδοχῆς καθιερωῖ ὅμως τὴν σχετικὴν ἐλευθερίαν λακπατοῦσα τοιουτοτρόπως τὸν στοιχειώδη κανόνα τῆς λογικῆς περὶ τῆς τοῦ μέσου ἢ τρίτου ἀποκλείσεως, διότι ἢ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἐλεύθερος ἢ οὐ *tertium non datur*, διότι δεκτῶν γενομένων βαθμίδων ἐλευθερίας ἔπρεπεν ὁ τέως ἐναρετώτερος καὶ ἐπομένως ἐλευθερώτερος νὰ ὑφιστῆται εἰ μὴ βασάνους τοῦλάχιστον ποινὴν αὐστηροτέραν, οὕτως ὁ Tolstοi θὰ ἤρμοζε κατὰ τὴν λογικὴν τῆς Σχολῆς πολιτικὰ ἀδικήματα διαπράττων νὰ διέλθῃ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ βίου ἐν τῇ ἀξένῳ καὶ παγερᾷ Σιβηρίᾳ, διότι κατὰ τοὺς Hegelianer Kōstflin (Revision) καὶ Berner (Imputationslehre) διέτριψεν ὑπὲρ τὸ δέον ἐν τοῖς δώμασι τῆς Besonderheit, τοῦ μερικοῦ, λησμονήτας νὰ παλινოსτήσῃ ἐνώρως εἰς τὰ τῆς Allgemeinheit, τοῦ γενικοῦ, συμβολίζοντος τὸ αὐτεξούσιον!

Ἐνεκα τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐκουσίου παρενοήθη καὶ ὁ προορισμὸς τῆς ποινῆς ὁ ἄνθρωπος ὢν αὐτεξούσιος καὶ τὸ κακὸν ἐργαζόμενος ὄφειλε νὰ ἐξαγισθῇ ἔνεκα αὐτῆς τῆς ἀναξίας (démérite, Unwert), ἐν ἄλλαις λέξεσι νὰ τακῆ ἐν ταῖς εἰρκταῖς πρὸς ἐξιλασμόν, οὕτω δ' ἡ ποινὴ καχίστατο οὐ μόνον ἄσκοπος ἀλλὰ καὶ βλαβερά· ἄσκοπος, διότι κατὰ Σενέκαν μεταφράζοντα τὸν Πλάτωνα «nemoprudens punit quia peccatum est, sed ne peccetur», ἀλλὰ τὸ ὑγιὲς τοῦτο δόγμα δὲν συνεβίβαστο μετὰ τοῦ αὐτεξουσίου καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ ἡ ποινὴ οὐδὲν ἔδυνάτο νὰ ἐκληφθῇ ὡς αἴτιον κατὰ τὴν κλασικὴν σχολὴν πᾶσα βελτίωσις ὡς προέλιτο, βλαβερά, διότι ἀντὶ τῆς ἠθικῆς συντριβῆς τῆς καρδίας ἐπὶ ἄλλοις ἢ ἐσοικῶσι τῆς ὑγιείας, ἐξ οὗ πάσης συμπαθείας ἐξαφανιζομένης ὁ δεσμοτῆς συνλαμβάνε μίσην ἀσβέστον καὶ ὠμνεν ἐκδίκησιν κατὰ τῆς μητρὸς ἢς κοινωνίας. Εὐτυχῶς ἐν τῇ ἀπολύτῳ ταύτῃ θεωρίᾳ δὲν ἐνέμεινεν ἡ κλασικὴ σχολή, δι' ἣ μετὰ τῶν πλείστων αὐτῆς προμυγῶν προέλιτο κατὰ τὰ εἰρηθῶσα αὐτῇ τὴν ἀντίφασιν τοῦ ἀτόπου, δεξαμένη σκοπούς τινας ὑπὸ τῆς ποινῆς ἐ-ιδιωκίμενους, ἰδίᾳ δὲ τὴν βελτίωσιν τοῦ καταδίκου καὶ οὕτω διὰ τῆς σχετικῆς ταύτης θεωρίας ὡμολόγηε σιωπηλῶς ὅτι ἡ ποινὴ αἴτιον τυγχάνει καὶ τοῦ καταδίκου τὸ αὐτεξούσιον σκιάς ὄναρ.

Ἄλλ' ἐκ τῆς μεταφυσικῆς βάσεως ὑψουμένη ἡ Σχολὴ ἐδέξατο μίαν διεύθυνσιν θεωρητικὴν κατὰ τὸν Enrico Ferri (Sociologia criminale) «un indirizzo teorico» ἣτοι τὴν μελέτην ἐκ τῶν προτέρων τοῦ ἀδικήματος ὡς ὄντος νομικοῦ ἀφρημένου «lo studio aprioristico del reato, come ente giuridico astratto» καὶ κατὰ Prins (La science pénale et le droit positif) ὑπολαβοῦσα τὸν κακούργον οὐχὶ ὡς ὄν ζῶν καὶ δρῶν ἀλλ' ὡς τύπον ἀφρημένον ἐπινοηθέντα ὑπὸ τοῦ λογικοῦ χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ πραγματικότης, τὸ ἄδικημα οὐχὶ ὡς μέρος τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' «ὡς ρήτραν νομικὴν ἀφρημένην ἐγγεγραμμένην ἐν τινι κώδικι» «comme une formule juridique abstraite inscrite dans un code» ἐκλαβοῦσα τὴν ποι-

ήν οὐχί ὡς ἄμυναν ἀνάλογον πρὸς τὴν προσβολήν, ἀλλ' ὡς ἐν σύστημα ἀφρητιμένον ὀφειλόμενον τῇ ἐπιστήμῃ τῶν ποινικολόγων, «*comme un système abstrait dû à la science des criminalistes*».

Ἐν τῇ συμπήξει τῶν δογμάτων προβάσα ἡ Σχολὴ a priori καὶ ἐξευροῦσα in abstracto *πλασματικὸν καὶ συμβατικὸν τύπον* τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως ὑπολαβοῦσα πάντας τοὺς κακούργους ἐφαρμοζομένους ἐν τῷ ἐκμαγεῖῳ τοῦ δεκτοῦ γενομένου τύπου παρεδέξατο ὅτι ἦσαν δι-ορθωτέοι *διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἢ φυλακῆ καὶ ἰδίως ἢ μόρωσις* τοῦ καταδίκου ὑπῆρξεν ἡ πανάκεια τῆς κλασικῆς ποινικῆς πολιτικῆς, παρορωμένων τέλεον τῆς ἀπέιρου ποικιλίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῶν πολλαπλῶν κατηγοριῶν τῶν κακουργούντων (Prins, op. cit.). Ὁ ἐν Νεαπόλει ἐφέτης Garfalo (La criminologia) λέγει περὶ τούτου τὰ ἐξῆς: «*Τί ἐστι κατ' ἀρχὰς κακουργία κατὰ τὸν νομικόν; Οὐδέν. Ἄγνωεὶ σχεδὸν τὴν λέξιν ταύτην. Δὲν ἀσχολεῖται περὶ τὰ φυσικὰ αἷτια τοῦ κοινωνικοῦ τούτου φαινομένου, τοιαυτὰ τινὰ φαίνονται αὐτῷ γνώσεις πολυτελείας. Ὁ κακούργος οὐδαμῶς ἐστι κατ' αὐτὸν ἀνθρώπος ἄρρυθμος «*Homme anormal*», ἀλλ' ὡς πᾶς τις διαπράξας πᾶξιν ἀπηγορευμένην καὶ τιμωρητέαν. Τοῦτο συμβαίνει διότι ὁ νομικὸς μελετᾷ τὸ ἀδίκημα μόνον ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν αὐτοῦ, οὐδεμίαν ἐπιχειρῶν ἀνάλυσιν συμφώνως τῇ πειραματικῇ ψυχολογίᾳ, οὐδ' ἀναζητεῖ τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Περὶ ὃ ἀσχολεῖται ἐστὶν ὁ καθορισμὸς τῶν ἐξω-τερικῶν χαρακτηρῶν τῶν διαφόρων ἀδικημάτων, ἡ ταξινόμησις αὐτῶν ἀναλόγως τῶν προσβαλλομένων δικαίων, ἡ ἀναζήτησις τῆς δικαίας ποινῆς ἀναλόγως καὶ in abstracto, οὐχί τῆς ποινῆς τῆς πρακτικῆς καὶ χρησιμοῦ ποῶς ἐκμηδένισιν τοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ».*

Ἄλλ' εἵπομεν ὅτι ἡ κλασικὴ Σχολὴ ἐγένετο ἀισιγίδης ἤτοι μεταφυσικὴ καὶ πρακτικὴ, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἰδιότητι εὐηγετήσατο κατὰ Ferri ἐπιδιώξασα πρακτικὸν σκοπὸν ἤτοι «*τὴν ἐλάττωσιν τῶν ποινῶν καὶ τὴν κατάργησιν πολλῶν μεταξὺ τούτων, ὡς εὐγενῆ καὶ γενναίαν ἀντίδρασιν κατὰ τῆς ἀγρίας ἐμπειρικῆς τοῦ μέσου αἰῶνος*», τὰ βατανιστήρια ἐφυγαδεύθησαν ἀνεπιστρεπτί, ἡ θανατικὴ ποινὴ περιορίσθη ἢ κατηργήθη, αἱ ποιναὶ κατέστησαν ἡπιώτεραι καὶ βραχύτεραι, αἱ φυλακαὶ ἐβελτιώθησαν, ἐπροστατεύθησαν οἱ τρόποι πρὸς ἐπάνοδον τοῦ κακούργου εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας, ἡ σύγχυσις μεταξὺ φρενοβασῶν καὶ ὑγιῶν κακούργων κατέστη σπανιωτέρα, ἡ κακουργοῦσα νεολαία ἀπετέλεσεν ἰδίαν τάξιν ὑπαρθεῖσα εἰς διάφορον μεταχειρίσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποτελέσματι φωρᾶται ἡ Σχολὴ ἀστογήσασα δεινῶς τῶν προσδοκιῶν, διότι ἡ ὑποτροπὴ ἐπεξετάθη ἐπὶ μᾶλλον, ἀνῆλθεν εἰς 30 ἐπὶ τοῖς 55 καὶ 80 ο/ο, τὰ μικρὰ ἀδικήματα ἐδιπλασιάσθησαν καὶ ἐτριπλασιάσθησαν κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ XIX αἰῶνος, ὁσημέραι ἀναφαίνονται προωρότεροι κακούργοι καὶ οὗτοι πολλαπλασιάζονται, ἡ ποινικὴ στατιστικὴ δείκνυσιν ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ἡ περιουσία ἀπειλοῦνται νῦν μᾶλλον ἢ πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος, οὕτω δ' ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κλασικοῦ Holtzendorff

ἀκούεται ἡ ὁμολογία «ὅτι τὰ ποινικὰ συστήματα ἐχρεωκόπησαν», τοῦθ' ὁπερ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ὑπὸ τοῦ Joly ἐν Γαλλίᾳ.

Ἰταλικὴ ἢ θετικὴ σχολή.—Οὕτως ἐχόντων τῶν κατὰ τὴν ποινικὴν ἐπιστήμην καὶ δικαιοσύνην τὸ ἄρμα τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ὤδευεν ἀκατασχέτως πρὸς τὰ πρόσω· ἡ γενικὴ ἀνθρωπολογία, ἡ ψυχιατρικὴ, ἡ βιολογία, ἡ ἱατροδικαστικὴ, ἡ στατιστικὴ ἐπετέλεσαν γιγαντιαία προόδου ἔλματα, αἱ ἐργασίαι τοῦ Broca, τοῦ Claude Bernard, Johannes Müller, Darwin ἐν τῇ γενικῇ ἀνθρωπολογίᾳ καὶ βιολογίᾳ, τοῦ Pinel, Esquirol, Gall, Morel, Maudley ἐν τῇ ψυχιατρικῇ, τοῦ Orfila, Tardieu ἐν τῇ ἱατροδικαστικῇ, Quetelet, Drobisch ἐν τῇ στατιστικῇ ἀνέωξαν νέους ὀρίζοντας διανοητικούς, διαφωτίζοντας μᾶλλον τὰς ἀκρᾶσις τῆς κλασικῆς Σχολῆς. Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο ἐκτοξεύει κατ' αὐτῆς περίεργον Ἰερεμιάδα εἰς ἰταλὸς ἐπιστημῶν, ὁ ἱατροδικαστικὸς Lombroso. τὸ βιβλίον αὐτοῦ «L' uomo delinquente» ἢ «ἄνθρωπος κακοῦργος» καθίσταται ρηξικέλευθον, ἐν οὗ τῷ προοιμίῳ ἐφέρετο. «Μία ἀλλόκοτος ἀντίφασις ἄρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ δικαστὴς τὸ μὲν ἀποχωρίζει πως τὸν κακοῦργον ἀπὸ τοῦ ἀδικήματος ἵνα ἀποφανῆται ὡσεὶ τοῦτο ἦν γεγονός ἀφ' ἑαυτοῦ πλήρες καὶ ὡσεὶ ἀπετέλει ἐν τῷ βίῳ τοῦ δράστου ἐν ἐπεισῶδιον οὐκ ἔτι δὲν ἐδύνατο νὰ φοβῆται τὴν ἐπανάληψιν, τὸ δὲ ὁ κακοῦργος ἀναπτύσσει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἀποδείξῃ τῷ δικαστῇ πάντῃ τὸ ἐναντίον διὰ τῆς σπᾶνως τῆς μεταμελείας, διὰ τῆς ἐλλείψεως τύψεως συνειδότος, διὰ τῆς ἐπανειλημμένης ὑποτροπῆς, ἀνερχομένης εἰς 80 ἐπὶ τοῖς 55 καὶ 80 ἡλικίᾳ, τοῦθ' ἄπειρ οὐδαμῶς ἐστὶ βεβαίως οὔτε ἀνευ ζημίας ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς, διὰ τὴν κοινωνίαν οὕτε ἀνευ ταπεινώσεώς διὰ τὴν ταλαίπωρον δικαιοσύνην, ἧς ὁ ἀγὼν μεταβάλλεται λίαν θαμὰ εἰς σκιαμαχίαν κατὰ τοῦ ἀδικήματος».

Ὁ Lombroso χρησιμοποιοῦν τὰ πορίσματα τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης καὶ παραδεχόμενος τὸν ἄνθρωπον κατὰ Darwin καὶ Spencer ὡς τὸ προῖον ζωϊκῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξελίξεως, ἔχων κατὰ νοῦν τὸν βίον τῶν ἀλόγων ζώων ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἄνθρωπος κακοῦργῶν παλινοστεῖ εἰς τὴν ἀγρίαν καὶ κτηνώδη τῶν ἀρχεγόνων ἀνθρώπων κατάστασιν, τοῦτο δὲ τυγχάνει τὸ φαινόμενον τοῦ atavismus, ὅστις σημαίνει τὸ ὅμοιον εἶναι τινα τοῖς προγόνοις (atavus), οἱ δ' εἰς ἐκείνην ὑποτρύφοντες φέρουσιν ἀναγωγιστικὰ φυσικὰ σήματα, ἀποτελοῦντα τὸν περιβόητον «il tipo criminale» ἀτὸν κακοῦργικὸν τύπον». Τούτου συμπτώματα τυγχάνουσιν ἐξ ἀπόψεως μορφολογικῆς καὶ φυσικῆς, ὁ προγναθισμὸς ὁ εὐρυγναθισμὸς, ἡ νανοκεφαλία, ἡ δολιχοκεφαλία, ἡ ὀξυκεφαλία, ἡ στενοκεφαλία, τὸ ἐπικλινὲς μέτωπον, ἡ συνόστωσις τοῦ ἄτλαντος, αἱ κρανικαὶ σκληρώσεις, τὰ ἐπιμήκη ὄτια, τὰ ἐξωγκωμένα μῆλα καὶ ζυγώματα, ἡ ἀνώμαλος ρίς, τὸ σκολιὸν στόμα, κόμη θαψιλῆς, στραβισμὸς, ἀγένειον κτλ., ἐξ ἀπόψεως φυσιολογικῆς ἡ ὀξυδέρκεια, ἡ ἀμβλύτης τῆς ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως, ἀναλγησία κτλ., ἐξ ἀπόψεως ψυχικῆς διάνοια ἐλάσσωσ τῆς μέσης, ἀνακολουθία ἰδεῶν κτλ., οὕτω δ'

ὁ κακοῦργος γεννᾶται δὲν γίνεταί, τὸ δ' ἀδίκημα μοιραῖον φαινόμενον ὡς ἡ πτώσις τοῦ ριφθέντος λίθου. «Τὸ ἀδίκημα ἐν συντόμῳ κατὰ τὴν στατιστικὴν καὶ τὴν ἀνθρωπολογίαν ἀποκαλύπτεται ὡς φαινόμενον φυσικὸν καὶ ἕνα μεταχειρισώμεθα τὴν τῶν φιλοσόφων γλῶσσαν, ὡς φαινόμενον ἀναγκαῖον, οἷα ἡ γέννησις, ὁ θάνατος, ἡ σύλληψις, ἡ φρενοβλάβεια . . . » (L' uomo delinquente), ἡ δὲ ποινὴ τῆς κλασικῆς σχολῆς κατὰ μοιραίας πράξεως μοιραίου ὄντος αὐτόχρημα absurdum.

Ἡ φωνὴ τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου Jules Verne τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ὑπῆρξε φωνὴ Σειρήνος, μαθηταί, προσήλυτοι, ἀθροοί ὑπ' αὐτῆς ἐλκόμενοι ὑπερεμάχουν τῆς νέας αἰρέσεως, ὅτε ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως, τὸ συνέδριον τῆς Ρώμης ἐν ἔτει 1885, ἐπέστη, ὁ Lombroso προσήγαγεν ὀπλοθήκην ὀλόκληρον ἀτλάντων, σφυγμογράφων, πινάκων, δυνχομετρῶν, πληθωροσκοπίων, ψυχομετρῶν καταθαμβήσας τοὺς ὀπαδοὺς, πλὴν ὁ «κακούργικὸς τύπος» καιρίως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐτρέφθη, ἐν δὲ τῷ συνεδρίῳ τῶν Παρισίων ἐν ἔτει 1889 σκληρῶς κατεκερατίσθη, οὐδόλως κατορθωθέντος νὰ ἀνακαλυφθῇ ἔχνος «κακούργικου τύπου», πλὴν ἀτυπιῶν τινῶν ἀπαντωσῶν παρὰ τισι τῶν χρόνιων κκοούργων, ἀλλ' αὐταὶ τυγχάνουσι προϊόντα κληρονομικότητος ἢ ἐκφυλισμοῦ, τῆς στατιστικῆς, τοῦ ἀψευδοῦς αὐτοῦ γνώμονος, δεικνύουσης ὅτι ὁ ἐντοπισμὸς ἢ ἡ διακυμασις τοῦ ἀδικήματος μᾶλλον ἐξ ἄλλων αἰτιῶν ἐξαρτῶνται καὶ ὡς παρατηρεῖ ὁ Luchini (semplificisti) antropologici, psicologici e sociologici (del diritto penale) ὑπάρχει βεβύλωσόν, διότι ἐν ᾧ δισχυρίζεται ἡ ἰταλικὴ σχολὴ (θετικὴ) ὅτι τὸ ἀδίκημα φυσικὸν καὶ βεβαλόν τι φαινόμενον τυγχάνει, τὸν ἀνθρώπου πάλιν στοῦντος εἰς τὸ ἀρχέγονον στάδιον τῶν κτηνῶν, τῶν ἀγρίων, τῶν παιδιῶν, παρ' οἷς τὸ ἀδίκημα ὁ κνήων τυγχάνει, ὁ «κακούργικὸς τύπος» ἐστὶν ἢ προσωποποιήσις καὶ ἐνσάρκωσις τῆς ἀνωμαλίας. Ὡς πρὸς τὴν ἀνθρωπολογικὴν ὑποτροφὴν ὁ Tarde (La criminalité comparée) ἀποφάνεται· «ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἀγαθοὶ ἄγριοι—Wallace, Darwin, Spencer, Quatrefages ἐμπνέουσιν ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην—καὶ ἐν μάλιστα μεταξὺ τῶν νῦν ἀγρίων οἱ ἀγαθοὶ ἀπετέλουν τὴν ἐλαχίστην μειονότητα, ὅπερ ὁμως δὲν συμβαίνει, οὐδὲν ἦττον θὰ ἐπετρέπετο ἡμῖν νὰ εἰκάσωμεν μετὰ πιθανότητος ὅτι οἱ πρῶτοι πατέρες ἦσαν ἐκ τῆς ἐλαχίστης μειονότητος». Ὁ Tarde (op. cit.) φέρει ὠσαύτως τὸ σπουδαιότατον ἐπιχείρημα ὅτι ἡ γυνὴ πλείω σήματα τοῦ κακούργικου τύπου παρέχει ἢ ὁ ἀνὴρ καὶ ὁμως ἡ γυναικεῖα κακούργια τυγχάνει 4κις ἤττων τῆς ἀνδρικής. Πρὸς τούτοις ἡ ἐξέτασις εὐαρίθμων ἑκατοστύων κκοούργων πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κακούργικου τύπου ὑπῆρξε σφαλερὰ Luchini, τὸ μὲν διότι οἱ κκοούργοι ἀνήκον διαφοροῖς ἔθνεσι, τὸ δὲ διότι ἔνεκχ ἑνὸς μόνου συμπτώματος τοῦ κακούργικου τύπου ἤρκει νὰ στρατολογηθῇ τις εἰς τὴν κκτηγορίαν ταύτην, ἐκτὸς τούτου ἢ κατὰ μέσον ὄρον ποσότης καθ' ἑκτοντάδα ἢ φέρουσα τὸν «κακούργικὸν τύπον» ποικίλλει ἀναλόγως τῆς βίσεως, ἣν τις δέχεται, οὕτω τιθεμένης ὑπ' ὄψει τῆς φυσιογνωμίας

ἐστὶν 23 0/0, τῶν σιαγόνων 37 0/0. τοῦ ἀγενείου 32 0/0, τοῦ κρανίου 58 0/0, τῆς στίξεως 10 0/0, τῆς ἀτονίας τῆς γενικῆς αἰσθητικότητος 67 0/0, κ.τ.λ., ἐξ οὗ συνάγεται τὸ ἀδύνατον τῆς χρησιμοποίησεως τοιούτων ἀποτελεσμάτων, καίτοι ὁ Lombroso (L'uomo delinquente) διατείνεται ὅτι «καὶ αἱ μεμονωμένοι ἀνωμαλῆαι ἐνέχουσι σημασίαν», τοῦθ' ὅπερ σημαίνει κατὰ Lombroso ὅτι ἐὰν ὁ φέρων μεμονωμένην ἀνωμαλίαν ἐτέλεσεν ἀδίκημα, τοῦτο ἀνακτέον ἐκεῖνη, ὁ δὲ Ferri (op. cit.) ἀποκρίνεται ὅτι ἡ ἐλάσσω ἐνάργεια τοῦ κακούργικοῦ τύπου δὲν ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐλάσσω ὑπάρξει αὐτοῦ... ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἀβληχρὰ εἰσι τὰς ὁπὰς τῆς θεωρίας νὰ βύσωσιν.

Αἱ προφανεῖς πλάναι τοῦ διδασκάλου ἔδοσαν νύξιν τῷ μεγαλοφυεῖ μαθητῇ αὐτοῦ Ferri σὺν τοῖς ἀνθρωπολογικοῖς παράγουσι τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἐτέρους νὰ προσθῆ, οὕτω δὲ τὰς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Mont-Souris ἐν Παρισίοις καὶ τὰ πορίσματα τῆς ποινικῆς στατιστικῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1825—1878 παραβάλλων ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ ὑψωσις τῆς θερμοκρασίας τὰ ἀδικήματα κατὰ τοῦ προσώπου ἀπεργάζεται, ἡ κατὰπτωσις τὰ κατὰ τῆς περιουσίας, διότι ἡ αὐξομειώσις τῆς θερμοκρασίας κατὰ τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις συνεφώνει τῇ αὐξομειώσει τῶν ρηθισῶν κατηγοριῶν ἀδικημάτων καὶ ἐχόμενος ἀπρὸς τῶν ἐρευνῶν παρομοίων παρατηρήσεων ἀναγνωρίζει ὡς δευτέρους παράγοντας τοῦ ἀδικήματος, τοὺς φυσικοὺς i fattori fisici o cosmo-tellurici (Nuovi orizzonti del diritto penale) νῦν ὑπὸ τὸν τίτλον (Sociologia criminale), ἐν οἷς ἀριθμεῖ τὸ κλίμα, τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὴν ἡμερῖνὴν ἢ νυκτερινὴν ἐργασίαν, τὰς διατριβὰς, τὴν θερμοκρασίαν, τὰς μετεωρολογικὰς συνθήκας, τὰ γεωργικὰ προϊόντα. «Πλὴν ὁ Ferri προστίθει καὶ ἕτερον παράγοντα τῆς κακούργιας τὸν κοινωνικόν, «i fattori sociali del delitto» ἐν οἷς καταλέγει «τὴν ποικίλην πυκνότητά τοῦ πληθυσμοῦ, τὴν κατάστασιν τῆς δημοσίας γνώμης, τῶν ἠθῶν καὶ τῆς θρησκείας, τὴν σύνθεσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὸ σύστημα τῆς ἀνατροφῆς, τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν, τὴν οἰνοπνευματοποσίαν, τὴν βίαν τὴν οικονομικὴν καὶ πολιτικὴν, τὴν τάξιν τῆς δημοσίας διοικήσεως, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας, τὴν καθόλου νομοθετικὴν τάξιν ἀστικὴν τε καὶ ποινικὴν».

Ἄλλ' ὁ Ferri ὑποστηρίζει τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀνθρωπολογικῶν παραγόντων, οἷς προστίθει ἐκτὸς τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ κακούργικοῦ τύπου, τὰς ψυχικὰς ἀρρυθμίας «constituzione psichica», ἧτοι τὰς τοῦ νοῦ καὶ τῶν αἰσθημάτων, τοῦ Lombroso ὁμιλοῦντος ὡσαύτως περὶ ἠθικῆς παρανοίας καὶ ἐπιληψίας, πρὸς δέ, τοὺς προσωπικοὺς χαρακτῆρας «caratteri presonali» ὡς τὴν φυλὴν, τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φύλον, ἀπονέμει δὲ τοῖς ἀνθρωπολογικοῖς παράγουσι τοσαύτην σπουδαιότητα ὥστε ἰσχυρίζεται ἐναντίον τοῦ Tarde, ἀντικρούοντος αὐτόν, «ὅτι σφαγεὺς ἢ κρεσπώλης γίνεται τις διότι οἱ ἐκ γενετῆς ὀργανικοὶ χαρακτῆρες διέθεσαν αὐτὸν πρὸς τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα, ὡς ὑπάρχουσι οἱ προδικαθεμιμένοι νὰ γένωνται χειρουργοί, καλλιτέχναι . . .

καὶ ὡσαύτως κακοῦργοι»

Ὁ ἄγγλινος Tarde (Philosophie pénale), ὁ Luchini (op. cit.) καὶ ἄλλοι ἐν τοῖς συνεδρίοις Ρώμης, Παρισίων, Βρυξελλῶν, ἐν συγγράμμασι καὶ περιοδικοῖς ἐξηνέμωσαν ὡς πομφόλυγας πλείστους ἰσχυρισμούς τῆς νέας Σχολῆς χρώμενοι τοῖς ἀσφαλέσιν ὄπλοις τῆς ἱστορίας, γεωγραφίας, ἐθνολογίας στατιστικῆς, οὕτω κατ' αὐτούς τὰ ἀδικήματα τῆς ἀπληστίας τυγχάνουσι συχνότερα ἐν Σικελίᾳ ἢ ἐν Βενετίᾳ καὶ Λομβαρδίᾳ, οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς ἐκτελοῦσι τὸ ἀδίκημα μεθ' ὑπομονῆς καὶ προμελέτης, αἱ προσβολαὶ κατὰ τῶν ἡθῶν ἀπαντῶσι πολλῶ συχνότερον παρὰ τοῖς βορείοις λαοῖς διατελοῦσαι ἐν τῷ minimum παρὰ τοῖς μεσημβρινοῖς πληθυσμοῖς. Κατὰ Laurent (Anthropologie criminelle) ὁ Dr Corre ἐποίησατο ἐρεύνας ἐν Guadeloupe, ὧν πόρισμα ὑπῆρξεν ὅτι αἱ ἐγκεφαλικαὶ ἐνέργειαι ἐν νάρκῃ ἀπὸ Ἰουνίου ἄχρι Νοεμβρίου ἀνανήφουσιν ἀπὸ Δεκεμβρίου μέχρι Μαΐου, ὅτε κατὰ τὰς δρόσους τοῦ πρώτου ἐξαμήνου αἱ προδιατεθειμέναι φύσεις τρέπονται πρὸς τὸ ἀδίκημα.

Ἡ κατατρόπωσις τῆς ἰταλικῆς σχολῆς ὑπῆρξε τοιαύτη ὥστε ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Βρυξελλῶν ἐν ἔτει 1892 δὲν ἐτόλμησε νὰ παρουσιάσῃ, ἐν δὲ τῷ τῆς Ἀμβέρσῃς ἐξετασθεὶς ὁ κακοῦργος ἀπὸ ψυχιατρικῆς ἀπόψεως ἐξακριβώρησθαι ὑπὸ κορυφαίων ψυχιάτρων ὡς νευρασθερικὸς ἢ διατοντικῶς ἀνισόρροπος, τοιαύτην θεωρίαν ἀσπάζονται οἱ Maudley ἐκ Λονδίνου, Benedickt ἐκ Βιέννης, Forel ἐκ Ζυρίχης, Magnan ἐκ Παρισίων, Driif ἐκ Πετροπόλεως, πολλοὶ δ' αὐτῶν (π. χ. Benedickt) σὺν τῇ ἰταλικῇ σχολῇ παραδέχονται καὶ τὴν «ἠθικὴν παραφροσύνην» moral insanity, folie morale ἧτις κατὰ τὸν Maudley ἀποτελεῖ ἔτι νέφωσιν ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς ψυχιατρικῆς, καὶ ἣν Merkel (Lehrb.) ἀνιχνεύει, πλὴν κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον καταλογιστοῦς τοῖς ἠθικοῖς παράφρονας, κηρύσσων, τοιοῦτος δὲ χαρακτηρισθεὶς περίπου καὶ Vacher ὑπὸ Brouardel (Archives d'anthropologie criminelle) ἀπετυμπανίσθη.

Κατακλείς τῶν θεωριῶν τῆς ἰταλικῆς σχολῆς ἐστὶν ὅτι οἱ φέροντες τὸν «κακούργικόν τύπον» ἀνεπίδεκτοι συμμορφώσεως (adaptation) τυγχάνουσιν, ἐπομένως διηνεκῶς ἐπαπειλοῦσι κίνδυνον, temibilità, κατὰ τῆς κοινωνίας, ὡς τοιοῦτοι δὲ χρήζουσι τεχνητῆς ἐπιλογῆς (selection artificielle) καὶ κατὰ Ferri (op. cit.) εἰδικώτερον (selezione morale), ἠθικῆς ἐπιλογῆς, ἧτις διὰ τοῦ ἐπ' ἀόριστον περιορισμοῦ (élimination) καὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς πραγματοποιεῖται, καὶ ὡς Ferri (op. cit.) λέγει «ἡ ἠθικὴ ἐπιλογὴ ἧτις θὰ ὄφειλε νὰ ἀποχωρήσῃ ἐκ τῆς κοινωνίας τοὺς ἀντικοινωνικοὺς καὶ τοὺς κακοῦργους... La selezione morale : che dovrebbe eliminare dalla società gli antisociali e i delinquenti...», σὺν τοῖς ἄλλοις δ' ὁπαδοῖς δικαιολογεῖ τοῦτο καὶ ἐπομένως τὴν ποινὴν διὰ τῆς κοινωνικῆς ἀμύνης ἢ συντηρήσεως (difesa o preservazione sociale (Garofalo op. cit., Ferri op. cit.,) τοῦθ' ὅπερ ἐπιβάλλεται καὶ ἄλλως ἕνεκα τοῦ νόμου τοῦ ποινικοῦ

κορεσμοῦ «legge di saturazione criminosa» (Ferri, op. cit.,) συμφώνως τῷ ὁποίῳ, κατ' ἀναλογίαν τῷ χημικῷ κορεσμῷ, ἡ κοινωνία διεδράχθη οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ποινῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ κακουργία δὲν ἐλαττοῦται κατὰ τὰς στατιστικὰς, ἄρα ἀνάγκη ἀποσκορακίσεως καὶ τοιαύτη ἡ ἠθικὴ ἐπιλογή, vae misero ὅστις ἔτυχε νὰ φέρῃ σήματα τινα τοῦ «κακουργικοῦ τύπου» οὔτε οἱ δυσειδεῖς καὶ δύσμορφοι Σωκράται καὶ Πλάτωνες καὶ Tolstoi θὰ ἐτύγχανον χάριτος παρὰ τῶν φίλων καὶ προμάχων τούτων τῆς κοινωνίας.

Συνωδὸς τοῖς δόγμασι τῆς ἰταλικῆς σχολῆς προσέβη ὁ Ferri εἰς ταξινομήσιν τῶν κακούργων ἀναλύσας τὸ γένος τούτων εἰς 5 εἶδη.

- 1) Κακούργοι ἐκ φρενοπαθείας (pazzi).
- 2) » » γενετῆς (nati).
- 3) » » συνηθείας (abituali).
- 4) » » τύχης (d'occasione).
- 5) » » πάθους (per passione).

Ἦδη ὁ Wahlberg ἐκ Βιέννης ἐν βρυσθημάντῳ μονογραφίᾳ «Prinzip der Individualisirung. .» διέκρινε τοὺς κακούργους εἰς ἐκ συνηθείας «Gewohnheitsverbrecher» καὶ εἰς ἐκ τύχης «Gelegenheitsverbrecher», σπουδαιότητι δ' ἐστὶν ἡ διάκρισις τῶν κακούργων, διότι δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀρίστη ἐκλογή καὶ ἐφαρμογὴ τῆς ποινῆς, ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ποιῶ τοῦ ὑποκειμένου, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ δόγμα τῶν εἰδικῶν ποινῶν (Individualisirung, Individualisation de la peine, Saleilles), ἐν τούτῳ δ' ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν μίαν ἀνεκτίμητον ὑπηρεσίαν τῆς ἰταλικῆς σχολῆς, διδάξουσα ἡμᾶς ὅτι πλὴν τῆς ἀδικητοῦρας ἀνάγκης καὶ τοῦ ὑποκειμένου καθ' ἑαυτὸν οἱ δόξαστες, νὰ ἐφελκῶν τὴν προσοχὴν τοῦ δικαστοῦ, πρὸς τοῦτο δὲ τὸ ἀγαθὸν συμπέρασμα ἤγαγον τοὺς Ἰταλοὺς τὰ φῶτα τῶν θετικῶν γνώσεων τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ψυχολογίας, ἢ χρησιμότης δ' ἐστὶν ἄπειρος, διότι πολλάκις πρὸς τὸ ἀδίκημα αἰτία παθολογικὰ τὸν ἄνθρωπον ὠθοῦσιν, ἅπερ δὲν ἀποκαλύπτονται τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἰδιώτου, σμῆνος δὲ τοιούτων ταλαιπώρων κακούργων ἀπεκεφαλίσθησαν, ἐρρίφθησαν καὶ ρίπτονται καθ' ἑκάστην εἰς τὴν εἰρηκτὴν, ἔχομεν δὲ περιγραφὰς διευθυντῶν, ἱατρῶν φυλακῶν (dr Cabadé de la responsabilité criminelle) Hamon, determinisme et responsabilité), ὁμολογούντων τὸ λυπηρὸν γεγονός, δι' ὃ ἀνάγκη πρὶν νὰ δικάσῃ νὰ στρέψῃ ὁ δικαστὴς τὸ βλέμμα πρὸς τὸν δράστην, ἂν δ' αἱ γνώσεις αὐτοῦ μὴ ἐπαρκῶσι πρέπει ἡ νομοθεσία νὰ ἐπιτάσῃ αὐτῷ τὴν τῶν εἰδημόνων ἐπίκλησιν. Τὴν νεόχμωσιν ταύτην τὸ ἐλβετικὸν νομοσχέδιον ἐν ἄρ. 9 περὶ καταλογιστοῦ προκειμένου ἐποίησατο, ἀλλ' ὁ Gretener (Zurechnungsfähigkeit), ὁ ἄσπονδος ἐλθεὶς τοῦ νομοσχεδίου, κκεῖζει τὸ ἄρθρον μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν ἀπόφασιν τῶν ἱατρῶν καθίστησιν ὑποχρεωτικὴν προκειμένου περὶ καταλογιστοῦ, δηλὸν ὅτι ζητήματος κυρίως νομικοῦ καὶ εὐθύνης τῶν δικαστῶν ἐν περιπτώσει κακοδικίου, ἀλλὰ ἐν τούτῳ σφάλλεται λησμονῶν ὅτι ὁ δικαστὴς ὠμολόγησε τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν ἐμπιστεύσας τὴν λύσιν τοῖς

ειδήμοσιν, ὀφείλει ἄρα νὰ ἀκολουθήσῃ τῇ γνώμῃ τούτων, ἀλλ' ἐννοεῖται ἄνευ τινὸς εὐθύνης.

Κοινωνιολογικὴ σχολή.— Πλὴν αἱ παρεκτροπαὶ τῆς κλασικῆς ἢ μεταφυσικῆς σχολῆς, αἱ τερθρεῖαι τῆς νέας ἢ θετικῆς σχολῆς ἔδωσαν ἀφορμὴν πρὸς γένεσιν τρίτης σχολῆς, τῆς λεγομένης κοινωνιολογικῆς. Αὕτη ἔλκει κυρίως τὸ γένος ἐκ τοῦ διασήμεου κοινωνιολόγου καὶ πατρὸς τῆς στατιστικῆς Βέλγου Quetelet, περίφημοι δ' εἰσὶν οἱ λόγοι, οὓς οὗτος ἐν τῷ κλασικῷ συγγράμματι «*Essai de physique sociale*» (p. 8—10 t., I) ἐκφέρει· «ὕπάρχει προϋπολογισμὸς τις ὃν ἀποτείνομεν μετὰ καταπληκτικῆς εὐταξίας, οὗτός ἐστιν ὁ τῶν φυλακῶν, τῶν δεσμοτηρίων καὶ τῶν ἐκρίων, αὐτὸν πρὸ παντὸς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλαττώσωμεν· καὶ ἐνιαυσίως οἱ ἀριθμοὶ ἤλθον ἵνα βεβαιώσωσι τὰς προβλέψεις μου εἰς τοσοῦτον, ὥστε θὰ ἠδυνάμην νὰ εἶπω ἴσως μετὰ πλείονος ἀκριβείας, ὑπάρχει φόρος τις, ὃν ὁ ἄνθρωπος ἀποτίνει μετὰ πλείονος εὐταξίας ἐκείνου, ὃν ὀφείλει τῇ φύσει ἢ τῷ δημοσίῳ θησαυρῷ καὶ οὗτός ἐστιν ὁ ἀποτινόμενος τῷ ἀδικήματι! Θλιβερὸς κλῆρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! Δυνάμεθα νὰ προϋπολογίσωμεν πόσοι θὰ χράνῳσι τὰς χεῖρας διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἑαυτῶν ὁμοίων, πόσοι θὰ ὦσι πλαστογράφοι, πόσοι φαρμακεῖς σχεδὸν ὡς δύνανται τις νὰ προϋπολογίσῃ τοὺς συμβησομένους τοκετοὺς καὶ θανάτους.

Ἡ κοινωνία ἐγκλείει ἐν ἑαυτῇ τὰ σπέρματα πάντων τῶν διαπραγματομένων ἀδικημάτων, σύμμαχον δὲ καὶ τὴν ἀναγκαίαν εὐκολίαν πρὸς ἀνάπτυξιν ἐκείνων. Αὕτη ἐστὶν ἡ παρασκευάζουσα οὕτως εἶπεν τὰ ἀδικήματα καὶ ὁ κακοῦργος οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον... Αὕτη ἡ παρατήρησις δυναμένη νὰ φανῇ ἀποθαρρυντικὴ ἐκ πρώτης ἑψεως καθίσταται παρήγορος, τούναντίον ὅταν ἐξετάξῃ τις αὐτὴν ἐκ τοῦ ἀνεγγυς, διότι δεικνύει τὸ δυνατόν τῆς βελτιώσεως τῶν ἀνθρώπων, τροποποιουμένων τῶν θεσμῶν, τῶν ἐθῶν, τῶν διανοητικῶν φώτων καὶ συλλήβδην πάντων τῶν ἐπιδρώντων ἐπὶ τοῦ βίου αὐτῶν. Οὐδὲν ἄλλο προσφέρει αὕτη τῷ ὄντι ἢ τὴν ἔκτασιν ἐνὸς νόμου... τοῦτ' ἐστὶν ἐφ' ὅσον αἱ αὐταὶ αἰτίαι ὑφίστανται, ὀφείλει τις ν' ἀναμένη τὴν ἐπιστροφὴν τῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων».

Οἱ λόγοι οὗτοι οἱ τοσοῦτον συχνὰ καὶ ὑπὸ τοσοῦτων μνημονευθέντες ὡς ὑπὸ τοῦ du Bois-Reymond (die sieben Welträtsel) τοῦ Ferri (sociologia criminale), αἱ ἔρευναι καὶ τὰ πορίσματα τοῦ Quetelet ἐχρησίμωσαν ὡς βάσις τῆς ποινικῆς κοινωνιολογικῆς σχολῆς, ἣτις ἐν Ἰταλίᾳ ἠγάτας ἔχουσα τὸν Colajanni, Carnevale, Alimena, καλεῖται «*Τρίτη σχολή*». «*Terza scuola*», ἐν Γαλλίᾳ ἔχει ἀρχηγὸν τὸν Tarde, ἐν Γερμανίᾳ τὸν V. Liszt, ἐν Ἑλβετίᾳ τὸν Gautier, ἐν Βελγικῇ τὸν Prins, ἐν Ὀλλανδίᾳ τὸν van Hamel, ἐν Ρωσίᾳ τὸν Foinitzky καὶ ἄλλους ἄλλαχού. Κατὰ τὴν σχολὴν ταύτην «ἡ κοινωνικὴ περιοχὴ» «*milieu social*» ἀσχεῖ τὴν μείζω ἐπίδρασιν ὡς πρὸς τὴν κακουργίαν, οὕτω δ' οἰονοπνευματοποσία, ποικιλία καὶ πυκνότης πληθυσμοῦ, σιτοδεία, οἰκονομικὴ καχεξία, διὰδοσις ἀνηθίων βι-

βλίων, δημοσία προαγωγή, ἀκηδεῖα περὶ ἐγκαταλελειμμένων καὶ νόθων τέκνων, κακὴ ἀνατροφή, ἐπάγγελμα ἀπρόσφορον, ἔλλειψις σχολῶν, τὸ ἄθρησκον, ὑπερβολικὴ πληθώρα χειρωνάκτων, ἀργία, χλιδὴ, ἔκκλησις πολιτικὴ, χαλάρωσις διοικητικὴ, κακὸν παράδειγμα, διάδοσις ἀναρχικῶν ἰδεῶν καὶ πλεῖστα ὅσα «τὸ βρῖθον κοινωικὸν περιέχον» «l'ambiant milieu social» ἐγκλείει, τυγχάνουσιν οἱ ἰσχυρότεροι παράγοντες τῆς κακουργίας, οἵτινες ὡς αἷτια ταύτης, ἐφ' ὅσον μένουσιν ἀμετάβλητοι, κατὰ Quetelet καὶ τὴν κοινωνιολογικὴν σχολὴν, ἀναλλοίωτα θὰ ᾧσι καὶ τὰ ἀποτελέσματα ὡς αἷτιατὰ ἐκείνων. Τῆς κοινωνίας οὔσης τοῦ ἀχανοῦς χαλκείου τοῦ ἀδικήματος, κατὰ Quetelet (op. cit.) c' est la société qui prépare le crime et que le coupable n'est que l'instrument qui l'exécute», διότι ἐξ ὀλιγωρίας ἐκείνης ἐδημιουργήθη ὁ δράστης αὐτοῦ, εἴτε διότι δὲν ἀνέθρεψε καὶ δὲν ἐπαίδευσεν αὐτὸν προσφόρως, δὲν ἐθεράπευσε καὶ δὲν ἐξυγίανε, δὲν ἤλεθε καὶ δὲν ἐπροστάτευσεν αὐτὸν ἐν τῷ φοβερῷ τυφῶνι τοῦ βιωτικοῦ ἀγῶνος, ἐπιτρέψασα τῇ ἀργίᾳ ἀνισότητι τὸν ἀκόλαστον αὐτῆς ροὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ, Κροίσους γεννῶσα καὶ εἴλωτας ἐξαμβλοῦσα, θὰ ἤρμοζε νὰ τιμωρηθῇ ἢ οὕτω ὑποθάλλουσα καὶ ἐκκολάπτουσα τὸ ἀδικημα ὁμάς, πλὴν αὐτὴ ὁ νομοθέτης, αὐτὴ ὁ δικαστής, δι' ὃ καὶ ἐξ αὐτῆς μόνης ἤρτηνται ἡ βελτίωσις καὶ ἡθεραπεία, μίᾳ δ' ἐπιστήμῃ καλουμένῃ ποινικῇ κοινωνιολογίᾳ ὑποδεικνύει τὰ κοινωνικὰ αἷτια τοῦ ἀδικήματος καὶ τὰ ὄπλα πρὸς καταπολέμησιν καὶ ἐκμηδένισιν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀναμφηρίστων ταύτων ἀληθειῶν ἠρμωμένη τριάς ἀτειρῶν σκαπανέων τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ὁ von Liszt, ὁ Prins, ὁ van Hamel ἐνέπηξεν ἐν ἔτει 1889 ἐπὶ τοῦ στεροῦ ἐδάφους τῆς κοινωνιολογίας τὴν σημαίαν μιᾶς νέας ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας, κληθείσης «Διεθνοῦς ποινικολογικῆς Ἐνώσεως» καθ' ὑπόδειγμα τοῦ περιφήμου Institut de droit international de Gand, σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἐξέτασιν καὶ συζήτησιν τῶν προβλημάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν νομοθεσίαν τοῦ ποινικοῦ δικαίου, θεωρουμένης τῆς κακουργίας ὡς φαινομένου κοινωνικοῦ, διεκηρύχθη δὲ συγχρόνως ὅτι καίτοι τὸ ἀδικημα προῖδν κοινωνικὸν φωρᾶται, ὁμῶς οὔποτε παύεται ὃν ἡ πράξις ζῆου κοινωνικοῦ καὶ ὅτι ἐφ' ὅσον μὲν ἡ φύσις εὐρυθμὸς τυγχάνει, ἡ κοινωνικὴ ἐπήρεια καὶ συμμόρφωσις δυναταί, ὅπότεν δ' ἡ φύσις ἐκτροχιάζεται, τούτῳ δὲ πολλὰ καὶ κοινωνικὰ αἷτια συμβάλλονται, ὅτε τὸ κράτος τῆς κοινωνιολογίας αὐθις ἀνακύπτει, εὐρισκόμεθα πρὸ φαινομένου ἀνθρωπολογικοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἔρευνα τοῦ ἀδικήματος ἐξ ἀπόψεως βιολογικῆς, ἢ χρησιμοποίησις τῶν ἐπιστημονικῶν πορισμάτων ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἐπεβάλλοντο, διότι παράγοντες φοβεροὶ τῆς κακουργίας τυγχάνουσιν ὡσαύτως ἡ ἐπιληψία, ὁ ὑστερισμός, ἡ σύφιλις, ἡ φθίσις, νευρασθένεια, ψυχικαὶ ἀρρωστίαί, ἐν γένει ἐκφυλισμός, ἡλικία, φύλον, φυλὴ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὅθεν τὴν μελέτην τούτων ὡς αἷτιων τοῦ ἀδικήματος ἡ νέα ἐταιρεία περιέλαβεν ἐν τῷ προγράμματι αὐτῆς.

Πλὴν τὰ πορίσματα τῆς τε κοινωνιολογίας καὶ βιολογίας χρῆζουσι δογματικῆς ἐπεξεργασίας, ἡ νομικὴ ἐπιστήμη βασανίζουσα αὐτὰ ἀνάγει εἰς dogmata, ὅτε ἡ νομοθεσία παραλαμβάνουσα ταῦτα ὄριμα ἤδη κυροῖ αὐτά, ἀλλ' ἡ νομικὴ δογματικὴ οὕσα σύστημα ἐπιστημονικὸν ἦτοι σύνολον κανόνων, παραδεδεγμένων ἀνεκὰθεν ὡς ὀρθῶν, καὶ ἐφ' ὧν ἡ νομικὴ ἐπιστήμη ἀορίστου διαρκείας ἐδράζεται, οὐς μόνον τὸ ἀναρχικὸν πρόγραμμα τῆς ἰταλικῆς σχολῆς κομιδῇ ἀπεκλήρυσεν, ἐχομένη ἀπρὶξ τῆς νομικῆς φύσεως τῶν ἀδικοπραγημάτων παραμένει ἡ Λυδία λίθος ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἐκλεκτικοῦ ποινικολόγου, ἡ δὲ διεθνῆς ποινικολογικὴ ἔνωσις αὐτῶν ἄλλο οὐσα ἢ σχολῆ ἐκλεκτικῆ περιέλαβεν ἐν τῷ προγράμματι αὐτῆς ὡσαύτως τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀδικήματος ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἀπόψεων ἐξετάζονται ἀναλόγως καὶ οἱ τρόποι πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀδικήματος, εἰς δὲ κλάδος τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης ἡ ποινικὴ πολιτικὴ ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τρόπων τούτων, ἐξ ἧς ἀρύεται ἡ ποινικὴ ἐπιστήμη τὴν πεποιθησὶν περὶ τοῦ ἀνυσίμου ἢ μὴ αὐτῶν. Τὰ κατὰ τῆς κακουργίας μέτρα εἰσὶ προληπτικὰ ἢ διορθωτικά, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἀποτελοῦσι κυρίως τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινωνιολογίας, τὰ δὲ δευτέρα ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ποινικῆς νομοθεσίας.

Ἐν τοῖς προληπτικοῖς κατατάσσονται μία οἰκονομικὴ πολιτικὴ, ἐξασφαλίζουσα πρὸ παντὸς εὐτελεῖ ἄρτον καὶ ἐδωδεκάκιον καὶ ἐπευωνίζουσα τῷ ἀποχειροθιώτῳ τὸ φῶς, τὸ πόσιμον ὕδωρ, τὸ πῦρ, εὐαερον καὶ εὐχρηστον κατοικίαν, ἐν ᾗ ἡ διατριβὴ θὰ παρείχεν αὐτῷ πλεῖον θέλητρα ἢ ἢ ἐν τῷ θαλάπνῳ οἶνοπωλείῳ, αἱ συντεχνίαι ἐπιδιώκουσαι τὸν ἀμοιβαῖον ἔλεγχον καὶ τὴν ἀλληλοβοήθειαν, ἡ καλλιέργεια καὶ διάδοσις τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς μουσικῆς, ἰδρυομένων λαϊκῶν μουσικῶν ἐταιρειῶν, ἡ διοργανώσεις τῆς δημοσίας φιλανθρωπίας ἐπὶ τῷ τέλει ἀρωγῆς τοῖς πράγματι πτωχοῖς καὶ οὐχὶ τοῖς μισοπόνοις, μία νομοθεσία τῶν ἐργατικῶν ἀσφαλειῶν κατὰ νόσων, ἀτυχημάτων, γήρατος, ὁ πόλεμος κατὰ τῆς οἰνοπνευματοποισίας, νυκτεριναὶ σχολαί, λαϊκαὶ βιβλιοθήκαι, λαϊκὰ συσσίτια, ἄσυλα ἀνεστῶν, περισυλλογὴ καὶ παίδευσις τῆς ἐγκαταλελειμμένης νεολαίας, ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ ποικίλλουσαι ἀναλόγως τοῦ περιέχοντος, ἐὰν δῆλαδὴ τοῦτο ἢ γεωργικόν, ἢ ναυτικόν, ἢ ἐμπορικόν, ἢ βιομηχανικὸν τυγχάνῃ, προστασία τῶν πρωτοπειρῶν τῆς τέχνης νέων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐρμαίων τῶν πειρασμῶν τῆς ἀγυῖας, τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τοῦ συμφυρμού τῶν ὑπερφῶν καὶ ὑπογείων, διάδοσις τῆς σωμαστικής, ἀποκέντρωσις ἦτοι παρακώλυσις τῆς μετοικίσεως τοῦ λαοῦ εἰς τὰς πόλεις, ἐρμηουμένων τῶν ἀγνῶν ἐξοχῶν καὶ τῶν πόλεων μεταβαλλομένων εἰς ἄντρα ὀργίων καὶ ἀνομίας, διότι διὰ τῆς ὑπερτροφικῆς ἀναπτύξεως τῶν πόλεων, ἀπορροφῶσιν τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐξοχῆς, φανταζόμενον ἐκείνῃς ὡς γῆ, ἐπαγγελίας καὶ μεταναστεύοντα εἰς τὰς ὑπερβριθεῖς ἐκ πληθυσμοῦ μεγάλουπόλεις, ὁ βιωτικὸς ἀγὼν καθίσταται τραχύτατος, ὅτε οἱ ἐπήλυδες αὐξάνοντες τὴν φάλαγγα τῶν πενεστῶν καὶ χειρωνάκτων (proletariat) συναυ-

ξάνουσι μετ' αὐτῆς καὶ τὴν τῶν ἐπαιτῶν καὶ ἀλητῶν, τῶν τυχοδιωκτῶν καὶ μαστροπῶν, καὶ καθιστᾶσι τοιοῦτοτρόπως τὰς μεγαλοῦπλους τὰ φοβερώτερα φυτώρια καὶ κέντρα πολυπληθῶν καὶ στυγερῶν κακούργων, δι' ὃ χάριν τοῦ ἀνασυνοικισμοῦ τῆς ἐξοχῆς ἀνάγκη προστασίας τῆς γεωργίας καὶ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας ὡς καὶ ἀποκεντρώσεως διοικητικῆς. Ταῦτα καὶ πλείεστα ἄλλα πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὑπόουως εἰσερπούσης ἐχίδνης τῆς κακουργίας ὑποδεικνύει ἡ κοινωνιολογία.

Ἄλλ' ἡ ἀντίθεσις ἐστὶ κληρὸς τῆς φύσεως, ὑπάρχει καὶ ὑπάρξει πανταχοῦ ἐφ' ὅσον τὸν κόσμον οἱ πρῶντες νόμοι ὕλικοι καὶ ψυχικοὶ διέπουσι, δι' ὃ καὶ τὸ ἀδίκημα ἐστὶ ἡ αἰωνία ἀντίθεσις τοῦ δικαίου, ἡ ἀρρησις τῶν ὄρων τοῦ βίου καὶ οὐχὶ τῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ὑποταγὴν τῇ πολιτείᾳ, ὡς ὁ Binding σφαλερῶς ἐν ταῖς «Normen...» δέχεται, τὸ μὲν διότι ἡ ὀνομασία, ἡ κατὰταξις καὶ τιμωρία τῶν ἀδικημάτων ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν βιωτικῶν ὄρων ἐξαρτᾶται, τὸ δὲ διότι τὰ ἐξ ἀμελείας ἀδικήματα κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Binding ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἀτιμώρητα, διότι οὐδέποτε δύναται νὰ νοηθῇ ἀδίκημα ἐξ ἀμελείας κατὰ τῆς εὐπειθείας, ἣν ὀφείλει τις τῇ πολιτείᾳ (v. Liszt, Lehrb. Liepmann, Einleitung in das Strafrecht), τοῦ ἀδικήματος ἄρα ὄντος προσβολῆς τῶν ὑποκειμενικῶν ἀδικαίων, ἧτις μελλοῦ νὰ συμβαίνοι ἐφ' ὅσον καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς νὰ ὑπάρχη, διὰ τοῦτο ἐὰν συμβῇ τὰ ποινικὰ μέσα τῆς κοινωνιολογίας προῦσα νὰ φωραθῶσι, τότε ὑφίσταται ἡ ποινικὴ νομοθεσία ὀρίζουσα πᾶνας κατὰ τοῦ προσβολῆς τῆς ἐνόμου τάξεως. Ἡ ποινὴ ἐστὶ φυσικὸν τι, ἅτε τῆς ἀρχηγόνου αὐτῆς μορφῆς οὕτης τῆς ἐκδικήσεως, καὶ οὐχὶ ἀμύνης ἢ συντηρήσεως κοινωνικῆς (difesa o preservazione sociale) κατὰ τὴν ἰταλικὴν σχολὴν, διότι καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους τοῦτο σφαλερόν, ἰδίᾳ δὲ διότι αἱ ἐννοιαὶ αὗται μόνον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος δικαιολογοῦνται, ἐνῶ ἡ ποινὴ μετ' αὐτὴν κυρίως ἐνεργεῖ καὶ ἐν οἷα ἀρχηγόνῳ μορφῇ ἀπῆντα, ὅτε κατὰ τὸν J. J. Rousseau (discours sur l'inégalité) ὁ ἄνθρωπος ἦν «animal stupide et borné», ἀπαντᾷ ἔτι παρά τε τοῖς ἀγρίοις καὶ τοῖς ζώοις, ὡς φυσικὸν τι δέ, τυγχάνει ἡ ποινὴ καὶ σκόπιμος, ὡς κατὰ κανόνα πάντα τὰ φυσικὰ φαινόμενα ἢ ὄντα, ἀλλὰ διὰ τοῦ χρόνου τὸ φυσικὸν τοῦτο, ἡ ποινὴ, ἐξυψώθη καὶ ἐξηυγενίσθη παρακολουθήσασα τὴν ἠθικὴν ἐξέλιξιν ἐκείνου, δι' ὃν ἐτύγχανε προωρισμένη, τοῦτο δ' ἐπέβαλεν ἡ ἐν τῇ φύσει τῆς ποινῆς ὑφισταμένη σκοπιμότης, ἧτις ἐν τῷ βίῳ τῶν τε ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν καταφανῆς τυγχάνει, τῶν ζώων βελτιουμένων διὰ τῆς τιμωρίας, τοῦθ' ὅπερ εἰ μὴ συνέβαιεν ἡ ποινὴ ἅτε καὶ ἀδικαιολόγητος τυγχάνουσα θὰ ἐξηφανίζετο, διότι, κατὰ Fouillée (science sociale) καὶ ἄλλους πολλοὺς, ἡ ποινὴ δὲν δικαιολογεῖται, οὔτε ὁ Θεὸς αὐτὸς δικαιοῦται νὰ τιμωρήσῃ, διότι ὁ τιμωρούμενος ἐστὶ μέλος τοῦ ἀτελοῦς αὐτοῦ κόσμου οὐδαμῶς δὲ ὁ ἄνθρωπός ἐστιν αἷτιος τῆς ἐξουτοῦ ἀτελείας, καὶ τῷ ὄντι ὁ ἄνθρωπος ἀμαρτάνει ὑπέκων αἰτίοις, ἀδικαιολόγητον τυγχάνει νὰ ὑφίστηται τὴν θλίψιν τῆς ποινῆς, πλὴν ἐπειδὴ δὲν ἀποκαλύπτεται ἡμῖν

ἄλλο μέτρον ἀντ' αὐτῆς σκοπιμώτερον κατὰ τοῦ ἀδικήματος, διὰ τοῦτο παρὰ τὴν ἔλλειψιν δικαιολογίας ἡ ποινὴ τυγχάνει διατηρητέα ἕνεκεν τῆς ἑαυτῆς σκοπιμότητος, οὔσης ἀναμφηρίστου.

Ἡ ἐκδίχσις καὶ ἡ ποινὴ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, τοῦ ἀντιπεποροθός (Merkel, Vergeltung und Zweckgedanke. Liszt, Lehrb, Liepmann op. cit.), τὸ δ' ἀντιπεποροθός οὐδαμῶς ἀντίκειται τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀκουσίου, διότι αἱ ἀνθρώπινα κρίσεις περὶ ἀξίας καὶ ἀναξίας οὐδαμῶς ὁρμῶνται ἐκ τῆς ἰδέας τῆς ὑπάρξεως τοῦ αὐτεξουσίου τοῦ ἀνθρώπου, διότι τοιαύτας κρίσεις ἔχομεν καὶ περὶ ἀψύχων καὶ ἀλόγων ὄντων, οὐδαμῶς ἔπεται ὅτι ταῦτα ἔχουσι τὸ αὐτεξούσιον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὅτι θὰ ἐδύναντο ἀντὶ κακῶν ἢ αἰσχυρῶν ἀγαθὰ ἢ καλὰ νὰ γίνωνται. Ἐν τούτοις τὸ σκοπίμον, τὸ πανταχοῦ τῆς φύσεως ἐνοικεῖν, κρατεῖ καὶ ἐν τῇ ἰδέᾳ τῆς ἀνταποδόσεως, ἧς πᾶν ἔχνος ἐκ τῆς ποινῆς, ὁσημέραι ἀποκαθαίρομένης καὶ μᾶλλον σκοπίμου καθισταμένης, πέπρωται νὰ ἐκλίπη προοίους τῆς ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐξελιξέως, ἡ δὲ ποινὴ συνδεθῆσεται μετὰ σκοπῶν πάντῃ ἠθικῶν, οὓς αἱ διάφοροι σχετικαὶ περὶ ποινῶν θεωρίαι προτείνουσι, καὶ τῶ ὄντι ὡς διεπλάσθη σήμερον ἐν ταῖς μᾶλλον πεπολιτισμέναις χώραις ἡ ποινὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τρόπος ἐπὶ τῶ τέλει ἀποσοβήσεως μελλούσης ἀδικίας, διὰ τῆς γενικῆς καὶ εἰδικῆς παραγγελίας (General und Spezialprävention) ὅτε διὰ τούτων (Liszt, Lehrb), ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπόσις ἢ βελτίωσις ἢ ἀσφάλεια, καὶ ὡς Liepmann (op. cit.) (contra Richard Schmidt, die Aufgaben der Strafrechtspflege) γέγει «... ὁ λόγος τῆς γενέσεως αὐτῆς (ποινῆς) ἔγκειται ἐν τῶ παρελθόντι, ἡ δικαιολογία αὐτῆς ἐν τῶ μέλλοντι», τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἐννοεῖ καὶ Σενέκας «Nam, ai Plato ajit, nemo prudens punit quia peccatum est sed ne peccetur» (ἐκ τῆς ἠθολογίας (Bossuet, la connaissance de Dieu) καὶ τινες τῶν φιλοσόφων, ἰδίᾳ Kant (Metaphysische Anfangsgründe der Rechtslehre), καὶ μετ' αὐτῶν ἡ κλασικὴ σχολή, παρεδέξαντο τὴν ἀπόλυτον τῆς ποινῆς θεωρίαν, καθ' ἣν ὁ παρανομησας ἕνεκα τῆς ἀναξίας ἑαυτοῦ (démérite. Unwert) τιμωρεῖται, τὸ ἀδικημά ἐστὶν ἡ δικαιολογία τῆς ποινῆς, σκοπὸς δ' οὐδεὶς δι' αὐτῆς ἐπιδιώκεται, ἡ ποινὴ ἐστὶν ἔκφρασις τῆς δικαιοσύνης, τυγχάνει τι ἀπόλυτον καὶ ἄσχετον πρὸς σκοπὸν τινα. Ἀλλὰ τὸ σφαλερὸν τῆς θεωρίας ταύτης ἀνεγνωρίσθη ἤδη σιωπηρῶς ὑπὸ τῆς κλασικῆς σχολῆς, δι' ὃ ἐν τῇ πράξει ἀντιφάσκουσα ἐπιδιώκει κυρίως τὴν πραγματοποιήτιν σκοπῶν τῆς ποινῆς, οὕτω δὲ σχετικαὶ θεωρίαι ἐπεκράτησαν ἐν τῇ πράξει.

Ἡ ποινὴ ἐστὶ δριμύ μέτρον, διότι μόνον διὰ τοιούτου τινὸς δύναται νὰ ἐπιτύχη ἡ πολιτεία τῆς ποθουμένης ἀντιδράσεως κατὰ τῶν ποικίλων τῆς κακουργίας αἰτιῶν, δι' ὃ ἡ ποινὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ φάρμακον ἀλγεινὸν μὴ δυνάμενον, ὡς μὴ ὄφριλε, νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἑτέρου ἡπιωτέρου.

Τὴν ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσαν περὶ ποινῆς θεωρίαν δέχονται οἱ κορυφαῖοι τῆς ἐκλεκτικῆς σχολῆς τῆς διεθνοῦς ποινικολογικῆς ἐνώσεως (v. Liszt, v.

Hamel, Prins etc), τὸναντίον δ' οἱ τὰ πρῶτα φέροντες τῆς κλασικῆς σχολῆς (Binding, Luchini, Proal etc) εὐρίσκουσι τὴν δικαιολογίαν τῆς ποινῆς ἐν τῷ ἀδικήματι αὐτῷ, ἐν αὐτῇ τῇ ἀναξία τοῦ δράστου, ἧς αὐτὸς ἐστὶν ἐργάτης ὡς αὐτεξούσιος.

Ἡ τιμωρία τοῦ κακούργου, ἡ διαπαιδαγώγησις ἢ θεραπεία τοῦ ἀκαταλογίστου ἀποτελοῦσι τοὺς διορθωτικοὺς τρόπους, ἀναγομένους εἰς τὴν ποινικὴν πολιτικὴν. Ἡ ποινικὴ κοινωνιολογία τυγχάνουσα κλάδος τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης, ἀσχολεῖται οὐ μόνον περὶ τὰ κοινωνικὰ αἷτια τῆς κακουργίας ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν βελτίωσιν καὶ διάπλασιν ποινικῶν θεσμῶν, ἐν τῇ ὑψηλῇ ταύτῃ ἀποστολῇ ὁ ὑπερδκαετῆς εὐγενῆς ἀγὼν τῆς «διεθνούς Ποινικολογικῆς Ἐνώσεως» βρῖθει ἄθλων ἀγλαωτάτων. Πληθὺν νεογμώσεων προτείνει ἡ ποινικὴ κοινωνιολογία, ἐν δὲ τῇ συζητῆσει τῶν πλείστων αὐτῶν ἡ «διεθνῆς ποινικολογικὴ ἔνωσις» ἀναμφηρίστως ἐπρωταγωνίστησε καὶ εὐεργετικῶς ἔδρασεν.

Νεοχιοὶ ποινικῆς ἐπιστήμης. Οὐδόλως ἐστὶν ὁδοῦ πάρεργον ἢ μνεῖα τῶν κυριωτάτων σημείων, τῇ διαφωτίσει τῶν ὁποίων ἡ «διεθνῆς ποινικολογικὴ ἔνωσις» τοσοῦτον συνεβάλετο καὶ πρὸς ἃ τὸ βλέμμα τῶν ποινικολόγων ἐνδελεχῶς προσηλωμένον τυγχάνει.

Κατὰ τὰς ἰσχυρούσας νομοθεσίας πολλάκις γίνονται κατάχρησις τῆς ποινῆς, ἔνεκα μηδενὸς ἀξίω ἐπιβαλλετῆς ποινῆς ἢ ἐφαρμογῆς τοῦ «*minima non curat praeter*» προτείνεται ὑπὸ Dalcke ἐπεκτεινομένων σύναμα τοῦ ἰδιωτικῆς ἀποτίμου (Busse) καὶ τῆς διαδικασίας περὶ συμβιβασμοῦ ἐνώπιον διαιτητῶν, οὕτως οὐκ ὀλίγοι σύντομοι καθιερώσεις θὰ ἀπεσοθύντο, διότι ἡ βραχυχρόνιος φυλάκισις οὐδόλως βελτιοῖ οὐδ' ἐκφοβίζει, δημιουργεῖ δαπάνας, παραλύει τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τῶν φυλακῶν διὰ τῆς ἀνάου εἰσόδου καὶ ἐξόδου καθειργνυμένων καὶ ἀπολυομένων, ἀποστερεῖ τὸν φυλακισθέντα τὸν σεβασμὸν τῆς οἰκογενείας, τῶν φίλων, τῶν πελατῶν, τῶν ὑπαλλήλων, τῶν ἐπιστατῶν καὶ ἐν γένει τῆς κοινωνίας, ἐπειδὴ δ' οὕτω τὸ στίγμα τῆς φυλακίσεως ἀποστερεῖ αὐτὸν τὴν φιλοτιμίαν, ἢ δὲ ποινὴ οὐδεμίαν ἀγαθὴν ἐπ' αὐτὸν ἐπήρειαν ἔσχε, διὰ τοῦτο ἐξοκέλλει καὶ καθίσταται ὑπότροπος. Ἐνεκα αὐτῶν τῶν λόγων εἰσήχθη ἡ ἐπίπληξις (admonition, Verweis, repressione giudiciale) διὰ τῶν κωδίκων εἰς Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Πορτογαλίαν, Ἰσπανίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἀντὶ τῶν βραχυχρόνιων φυλακίσεων ποῦ μὲν χάριν τῶν νεαρῶν πρωτοπέτρων, ποῦ δ' ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας.

Κατὰ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῆς φυλακίσεως (emprisonnement, Gefangniss. στρέφεται καὶ ὁ ἀγγλοσαξωνικὸς θεσμὸς τῆς ὑπὸ ἄρον καταδίχης (probation of first offenders, condammation conditionnelle ou sursis à l' execution, bedingte Verurteilung) καθ' ὃν οἱ πρωτόπειροι κακούργοι οἱ εἰς φυλάκισιν καταδικασθέντες ἐπιτυγχάνουσι συγγνώμης ἐπὶ τῷ ἄρῳ τῆς μὴ ὑποτροπῆς. Ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς φυλακίσεως ἐτέθη ἐν ταῖς πλείσταις χώρας περιορισμὸς, διότι ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως ὑποβαλλομένη ὀλόκληρος

ἢ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἀφορᾷ βαρέα ἀδικήματα, ὅτε ὁ κακοῦργος ἔχει ἀνάγκη τῆς ποινῆς καὶ αὕτη καθ' ὃ μακροχρόνιος δὲν συνεπάγεται τὰ μνημονευθέντα ἐλαττώματα τῶν βραχυχρονίων φυλακίσεων. Οὐδείς περιορισμὸς ὑπάρχει κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, ἐπεκτεινομένης κατ' αὐτὸν μάλιστα τῆς καταδίκης ὑπὸ ἄρον καὶ εἰς τὴν ποινὴν τοῦ προστίμου (la loi Berenger). Ὡσαύτως διακρίτεον δύο συστήματα τὸ Ἀγγλοαμερικανικόν, καθ' ὃ ὑπάρχει ἀναβολὴ τῆς ἀποφάσεως, καὶ τὸ Γαλλοβελγικόν, καθ' ὃ γίνεται ἀναβολὴ τῆς ποινῆς. Ὁ ἐν λόγῳ θεσμὸς a fait le tour du monde, ἀλλ' εἰς Ἑλλάδα δὲν ἀπέβη δυστυχῶς εἰσέτι, ἰσχύει ἐν Ἀγγλίᾳ, πόλλαχού τῆς Ἀμερικῆς, ἐν Βελγικῇ, Γαλλίᾳ, ἐν τοῖς καντονίοις τῆς Γενεύης, τοῦ Nechâtel, ἐν Νορβηγίᾳ, ἐν Πορτογαλίᾳ, διὰ διαταγμάτων ἐν Γερμανίᾳ, σχεδὸν πανταχοῦ, πλὴν τῆς Ἑλλάδος, ὑφίστανται νομοσχέδια ἔτοιμα πρὸς ψήφισιν. Ἡ στατιστικὴ μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ἀρίστου τοῦ θεσμοῦ, ἐν Βελγικῇ κατὰ τὸν ὑπουργὸν Le Jeune ὑπάρχουσι μόνον 3 0/0, ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν Howard 9 0/0 ὑποτροπαί, τοῦθ' ὅπερ διατρανοῖ ὅτι τὸ ὄνειρον τοῦ νομοθέτου ἐπραγματοποιήθη.

Ὡς πρὸς τὴν χρηματικὴν ποινὴν καὶ τὸ πρόστιμον, σκοπουμένων τῶν μειονεκτημάτων αὐτῶν, προτείνονται αἱ ἐπάμυνα μεταρρυθμίσεις, ἧτοι ἀναλογία μεταξὺ χρηματικῶν τιμωριῶν καὶ εἰσοδημάτων τῶν τιμωρουμένων, εἰσπραξίαι κατ' ἀναλόγους δόσεις ἐν ἀντικεινῇ ἀντικατάστασις διὰ προσωπικῆς ἐργασίας ἐν ἐνδείᾳ τοῦ τιμωρουμένου. Ὁ Liszt ὑπέβαλεν ὑπόμνημα ἐν τῷ συνέδριῳ τῆς Χριστιανίας τοῦ 1892 συντασσὸν ὑπὲρ τῶν μεταρρυθμίσεων ταύτων τῶν χρηματικῶν τιμωριῶν. Ἐπερ αὐτῶν κηρύσσεται καὶ ὁ Lombroso (Le crime...).

Ὑπάρχει θεσμὸς τις, ὅστις σήμερον ἀπολείπει μέρος τῆς ποινικῆς νομοθεσίας σχεδὸν ἀπασῶν, τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, πλὴν τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ τῆς Σερβίας ἐξαιρουμένης, καλεῖται ἀπόλυσις ὑπὸ ἄρον (libération conditionnelle, vorläufige oder bedingte Entlassung), συνιστάμενος ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ καταδίκου ἐκόντος μετὰ τὴν ἀπότισιν ὄρισμένου μέρους τῆς ποινῆς ὑπὸ τὸν ἄρον τῆς μὴ ὑποτροπῆς ἐντιδε ὀρισμένου χρόνον. Ἀντὶ πάσης παρατηρήσεως ἀναφέρω τοὺς λόγους τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Berenger πρὸς τὴν Académie des sciences morales et politiques: «ὁ προσκαίρως καταδικασθεὶς εὐρεθήσεται θᾶσσον ἢ βράδιον ἐν τῇ συναναστροφῇ τῶν ὁμοίων, ἀνάγκη ἄρα νὰ προπαρασκευάσωμεν αὐτὸν εἰσάγοντες εἰς νέαν φάσιν δυναμένην νὰ ἀποδείξῃ, ἐάν τις δύνηται νὰ ὑπολογίξῃ τὴν βελτίωσιν αὐτοῦ, καὶ χρησιμεύουσαν ὡς διάβασιν εἰς τὴν ἐλευθερίαν, εἰς ἣν θὰ ἀποδοθῇ ἡμέραν τινά».

Ἡ παραγραφὴ ἰδίως τῆς ποινῆς ἀντικρυς ἀντίκειται ταις προσπάθειαις πρὸς καταπολέμησιν τῆς κακούργιας, διότι, ἀφ' οὗ ἡ ἀτιμωρησία φοβερωτέρα ἐστὶ τοῦ ἀδικήματος αὐτοῦ, θεσμὸς τοσοῦτον ἐώλως δικαιολογούμενος τυγχάνει ἀποβολικῆς, τὸ ἀγγλοαμερικανικὸν δίκαιον ἀγνοεῖ αὐτόν, ἡ ἐπιστήμη προγράφει αὐτόν, οὕτως ὁ Garofalo καὶ ἐν γένει ἡ ἰταλικὴ σχολή, ὡς καὶ ὁ Prins κατακρίνουσι τὴν παραγραφὴν οὗτος λέγει op. cit. «Παραγραφὴ ἐστίν

ἡ καθαρὰ καὶ ἀπλὴ ἀτιμωρησία, καὶ ἡ ἀτιμωρησία ἐστὶ κακὸν παράδειγμα τῷ ὄχλῳ, ὅστις δὲν ποιεῖται τὰς παρατηρήσεις τὰς θεωρητικὰς τῶν ὑπεραπιστῶν τῆς παραγραφῆς».

Μεγάλως συζητεῖται νῦν ἡ σημασία τῶν αἰτίων (motifs, motive) τοῦ ἀδικήματος ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ· τὸ πρόβλημα οὐδόλως ἄγνωστον ἦν τοῖς παλαιτέροις ποινικολόγοις, ὁ Thomasius ἤφατο αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Wahlberg πρὸ 25ετίας περίπου ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «Prinzip der Individualisirung» ἐπραγματεύσατο τὸ ζήτημα ὑποστηρίζας ὡσαύτως τὸ εἰδικὸν τῶν ποινῶν ἀναλόγως τῶν αἰτίων τοῦ ἀδικήματος. Τὸ ζήτημα ἔτυχε πρακτικῆς ἐφαρμογῆς διὰ τοῦ Stooss ἐν τῷ Νομοσχεδίῳ ποιν. κώδικος τῆς Ἑλβετίας, οὕτω δ' ἐν τοῖς ἀδικήμασι τῆς ἀνθρωποκτονίας, φόνος ἐκ πλεονεξίας (Habsucht) τιμωρεῖται βαρύτερον ἄλλου φόνου π.χ. ἔνεκα πείνης ἢ φιλοδοξίας ἢ ἐπιστημονικοῦ σκοποῦ. Διὰ τοῦ ρηθέντος νομοσχεδίου ὡς ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῶν αἰτίων ἐδόθη ὧσις σπουδαία, ὁ Garçon ἐν τινι διαλέξει ἐν τῇ société générale des prisons (Revue pénitentiaire, XX) περὶ «peines non déshonorantes» ἰσχυρίσατο ὅτι ἀντιῶσι τῷ αἰσθήματι τοῦ λαοῦ, ἀδικήματα ἔχοντα εὐγενῆ αἴτια νὰ τιμωρῶνται διὰ τῶν αὐτῶν ποινῶν τοῦ κοινῷ δικαίου, ὡς τὰ ἐκ πάτριωτισμοῦ, φιλοδοξίας πολιτικὰ ἀδικήματα, φόνος ἐκ προκληθέντος παρὰ τοῦ θυμάτος θυμοῦ, ἐκ μονομαχίας καὶ λοιπά, οὕτω δὲ ὁ Garçon ἀποσκοπὼν μόνον τὰ ψυχολογικὰ αἴτια προτείνει «παρὰλλήλους ποινάς», «peines parallèles» ἧται διαφόρους ποινάς, ὧν εἶδος καὶ μέγεθος ἐξαρτηθῆσεται ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ ἐδῆγε μένου πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ αἰτίου ἢ μὴ τοῦ αἰτίου, τὴν γνώμην ταύτην ἤσπασατο καὶ van Calker. Ταχὺθετα ὑποστηρίζει von Liszt (Z. XVI) ἐκ κοινωριολογικῆς ἀπόψεως ὁμοιωμένως καὶ ἰσχυρίζομενος ὅτι τὸ εἶδος καὶ μέγεθος τῆς ποινῆς δὲν πρέπει νὰ ποικίλλῃ ἀναλόγως τῆς διαφορᾶς τῶν αἰτίων ἀλλ' ἀναλόγως τοῦ ἐπικινδύνου τοῦ κακούργου ὡς πρὸς τὴν ἔννομον τάξιν, οὕτω δὲ κατὰ τὸν Liszt οἱ κακούργοι κατὰ εὐχρὴν εἰσὶν ἤττον ἐπικίνδυνοι τῶν κακούργων καθ' ἕξιν. Πλήν ὑπάρχει καὶ media opinio καθ' ἣν τὸ εἰδικὸν τῆς ποινῆς ἀνάγκη νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τε τῶν ὑποκειμενικῶν αἰτίων καὶ τοῦ ἀντικειμενικοῦ ἀποτελέσματος τῆς πράξεως. Τὴν γνώμην ταύτην δέχεται Liepmann (op. cit.), ἧτις ἐστὶν ἀποδοκιμαστέα, διότι τὸ σύστημα τοῦτο οὐδαμῶς διαφέρει τοῦ τῆς κλασικῆς σχολῆς, καθ' ὃ τὸ ὑποκείμενον τοῦ δράστου κατ' ἐπιπολὴν ἐρευνᾶται, μετὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἐν Πετροπόλει συνέδριον τῆς IKV ἔλαμψεν ἡ ἀλήθεια ὅτι σημασία μείζων ἀπονεμητέα τοῖς ψυχικοῖς αἰτίοις τοῦ ἀδικήματος ἢ τῷ ἀποτελέσματι αὐτοῦ καὶ τὸ ζήτημα κέχτηται ἀνυπολόγιστον σπουδαιότητα ὡς πρὸς τὴν ἀπόπειραν, ἰδίᾳ τὴν ἀστοχον, διατὶ νὰ μὴ τιμωρῆται ὡς φονεὺς ὁ πλανηθεὶς ἐν τῷ σκότει ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ φόνου καὶ ἀποκτείνας π.χ. αἶγα ἀντὶ τοῦ παιδὸς τοῦ γείτονος, ἢ ἀντικοινωνικῆ σχέσις ἐξεδηλώθη πλήρης, ἐν ταύτῃ κείται ὁ κίνδυνος τοῦ μέλλοντος καὶ οὗτος προσῆκει νὰ παταχθῇ, ὡσεὶ ἐπέ-

τυχε' περαιτέρω ὡς πρὸς τὴν συνεργίαν, διατὶ ἠπιωτέρα ποινὴ κατὰ τοῦ συνεργοῦ, ἐὰν οὗτος τὴν αὐτὴν κακοῦργον σκέψιν διεδράνωσε μετὰ τῶν κυρίων αὐτουργῶν; Μία μόνη διάκρισις δικαιολογεῖται ἡ τῶν «προκλητικῶν» τιμωρουμένων αὐστηρότερον, καὶ «προκλήτων» ἠπιώτερον.

Ὑπὸ τῆς κλασικῆς σχολῆς παρενοήθη ὁ θεσμὸς τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν, διότι ταῦτα μόνον πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναφέρονται οὐδόλως δὲ πρὸς τὸ ἀντικειμενικὸν ἀποτέλεσμα. ὁ δικαστὴς δικαιούται νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ποινὴν ἀποσκοπῶν τὰ αἰτία τῆς ὑποκειμενικῆς ἐκφάνσεως, κυρίως δ' εἰπεῖν προσήκει νὰ γίγηται τούτων χρῆσις μόνον προκειμένου περὶ πρωτοπέιρων κακοῦργων, ἐν ᾧ τὰ ἐπιβαρυντικὰ περιστατικὰ προσήκει νὰ ἐφαρμόζωνται ἐπὶ ὑποτρόπων, γιγνομένης μεταξὺ αὐτῶν τῆς διακρίσεως τῶν εὐ-ρύθμων καὶ ἀρρυθμῶν (normaux et anormaux récidivistes) τῶν τελευταίων περιοριζομένων ἐπ' ἄριστον, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν θεραπευτηρίῳ.

Ἡ περὶ αἰτίων λίστειος θεωρία τυγχάνει καθ' ἡμᾶς ἡ ὀρθότερα, εἰς αὐτὴν δὲ κατέληξε καὶ ἡ IKV (Internationale Kriminalistische Vereinigung).

Σοβαρώτατον πρόβλημα μεγάλως ἀσχολῆσαν τὴν IKV τυγχάνει τὸ τῆς κακοῦργου νεολαίας προτείνονται ἀτιμωρητικά μετὰ τοῦ 14 ἔτους, ἀντικατάστασις τῆς ποινῆς διὰ τῆς ἀνατροφῆς, κανονικῶς ἐκτελεσθεῖσας διὰ νόμων καὶ ἐκτενομένης ἐπίσης ἐπὶ τὰ ἐγκαταλελειμμένα τέκνα. Κατ' ἀγγλικὸν καὶ βελγικὸν σύστημα διακρίνεται ἡ κακοῦργος νεολαία εἰς εὐαγῶνος καὶ ἀνατρώτους καὶ οἱ μὲν χρῆζονται μερίμνης ἀμεταπτώτου πρὸς ἡμετέραν ἀναπλασίν, οἱ δὲ περιορισμοῦ ἐν τινι φυλακῇ ἢ ἀσυλῇ εἰδικῇ. Αἱ ἀνωτέρω προτάσεις ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν ἐξῆς δύο ἀναμνηστικῶν αἰτημάτων, πρῶτον, ἡ νεολαία χρῆζει μᾶλλον ἀνατροφῆς ἢ καταδίκης, δευτέρον, ἡ πηγὴ τῆς κακοῦργίας τῆς νεολαίας τυγχάνει ἢ τὸ κληρονομικὸν ἢ ἀντικοινωνικὸν περιέχον, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀνάγκη θεραπείας ἢ διαφυλάξεως, διότι αἰτίον τῆς κακοῦργίας ἡ ἐναγῆς κληρονομικότης, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει ἀνάγκη ἄρσεως ἐκ τῆς ἀντικοινωνικῆς ἐστίας καὶ παροχῆς παιδείας. Τὰ ἐπιτροπικὰ δικαστήρια «Vormundschaftsgerichte, tribunaux de tutelle» ἀποφαίνονται περὶ τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς προσφόρου μεταχειρίσεως τῶν ἀρρυθμῶν καὶ εὐρύθμων παιδίων, Prins (op. cit), ἑταιρειαὶ προστατευτικαὶ καὶ φιλανθρωπικαὶ τῆς ἐγκαταλελειμμένης νεολαίας καταγγέλουσι τὰς παιδικὰς παρεκτροπὰς, οἱ παρέχοντες ἀντικοινωνικὸν περιέχον γεννήτορες στεροῦνται τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, κατάλληλα δὲ καθιδρύματα χρησιμεύουσι διὰ τὴν νεολαίαν ὀνομαζόμενα «σχολαὶ φιλανθρωπικαὶ écoles de bienfaisance» χάριν τῶν εὐρύθμων παιδίων, δυνάμεναι ν' ἀντικατασταθῶσι καὶ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τούτων εἰς τινὰ χρηστὴν οἰκογένειαν, αἱ τῆς Βελγικῆς τοιαῦται ὑπόκεινται ὑπόδειγμα ἐν Εὐρώπῃ, τοιαύτας εἶδομεν ἐν Ruyselède, Beernem διὰ θήλεα, Moll, Reckheim, Saint-Hubert, Namur διὰ θήλεα, πρὸς δὲ καὶ τὸ τῶν ἀναγῶγων τμήμα ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Gand, ἡ ἀγωγή καὶ ἡ ἐπαγ-

γελματική διδασκαλία ἀποτελοῦσι τὸ ἔργον καὶ τὸν σκοπὸν τῶν μνημονευθέντων καθιδρυμάτων, καὶ ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει μαθήματα περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν κοινωνίαν, περὶ τῶν τρόπων τοῦ φέρεσθαι, περὶ τῆς τῶν καλῶν ἐμπειρίας, γυμναστικῆν, στρατιωτικὰς ἀσκήσεις, κολύμβησιν, μουσικῆν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν πρακτικὴν ἄσκησιν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, ὑπάρχουσι δὲ τοιαῦτα ραπτικῆς, ὑποδηματοποιίας, οἰσουργίας, ὑφαντικῆς, βιβλιοδετικῆς, ξυλουγίας, σιδηρουργίας καὶ φανοποιίας καὶ τὴν θεωρητικὴν διδασχὴν ἐν τῷ σχολείῳ. Ὑπὲρ τῶν ἐλαττωματικῶν ἢ ἀρρῦθμων παιδίων συνίστανται ἄσυλα (refuges ou maisons de préservation) ἐν οἷς πολλὰκις οἱ τρόφιμοι ὑπὸ θεραπείαν ἐνδέχεται νὰ φυλαχθῶσι καθ' ὄλον τὸν βίον. Δίδονται καὶ φάρμακα εἰδικὰ κατὰ τῶν διαφόρων κακουργικῶν ροπῶν, οὕτω κατὰ τῶν κλεπτικῶν *pulsatilla et salphur*, κατὰ τῶν φονικῶν *belladonna, mercurium, nux vomica* κ.τ.λ. κατὰ τῶν ἀφροδισιαστικῶν *Yosquiamus, cimicifuga* κ.τ.λ. (Lombroso, le crime), ἀλλ' ἴσως τινὰ τούτων ἀνήκουσι τῇ μυθολογίᾳ τοῦ ποινικοῦ δικαίου. Θαυμασμὸς καὶ συγκίνησις καταλαμβάνουσι τὸν παρακολουθοῦντα τὴν δρᾶσιν τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν ὑπὲρ τῆς ἐπίδοσιν ἀγωγῆς νεολαίας. Πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς ἐπετελέσθησαν θαυμάτια ἀληθῆ, πλὴν ἄλλων νέων καθιδρυμάτων μνημονευτέον ἐν παλαιῶν καὶ περιώνυμον ἐφηβείον ἐν Γαλλίᾳ, ἡ «ἀποικία τοῦ Mettray», ἐνθα τὰ παῖδα διαιροῦνται οὕτως εἰπεῖν εἰς οἰκογενεῖας ἐκ 15—17 μελῶν, ἐκάστης αὐτῶν κατοικοῦσας ἐν ἰδίῳ οἰκίῳ καὶ ἐγρύσης διευθυντῆν ἢ ὑποδιευθυντῆν. οὕτω δὲ καταθῶθη ποτὲ ἡ ὑπότροπή ἀπὸ 75 % νὰ καταβιβασθῆ εἰς 3,80 %.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι κατηγορία τῶν κακούργων καταγεγᾶ τῶν κομφῶν εἰρκτῶν δι' ὃ καὶ συνέβη νὰ παλινοστήσῃ ἐκεῖσε πλέον ἢ τεσσαρακοντάκις καὶ τῶν ἀδιορθῶτων τούτων ὁ ἀποχωρισμὸς (elimination, Unschädlichmachung) ἐνδείκνυται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ θανατικὴ ποινὴ τυγχάνουσα ἠθικῶς καὶ πρακτικῶς ἀποβολιμαία, τῆς δι' ἡλεκτρικῆς πλήξεως ἐκτελέσεως αὐτῆς (Tarde) ἀφαιρούσης μὲν τὰς δόνας ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ ἄτοπα. Ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν κακούργων ἀπο τῆς κοινωνίας ἔσται ἐπ' ἀόριστον τοῦθ' ὅπερ ἀνάγκη νὰ συμβαίη διὰ τῶν «ἀδιορίστων ποινικῶν ἀποφάσεων» (sentences indéterminées) ἰσχύει ἐν Ohio, οἱ καθ' ἕξιν κακούργοι κρατοῦνται ἐπ' ἀόριστον μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς, ἀπολύμενοι μόνον ἐπιστάσης τῆς βελτιώσεως, ἐν τῷ Reformatory at Elmira ἐν ἔτει 1873 ἐφηρμόσθησαν αἱ ἀδιορίστοι ἀποφάσεις κατὰ βρυποίνων πρωτοπέριων κακούργων ἡλικίας 16—30 ἐτῶν, ὀριζομένου ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ maximum καὶ minimum τῆς διαρκείας τῆς ποινῆς, ἀφιεμένης δὲ τῆς ἀπολύσεως ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων τῇ κρίσει τοῦ συμβουλίου τῶν φυλακῶν. Brockway τυγχάνει ὁ διάτμητος διευθυντῆς τοῦ ρηθέντος σωφρονιστηρίου, ἐνῶ τὸ βαθμιαῖον σύστημα ἰσχύει, ὑπαρχουσῶν τριῶν κλάσεων καταδίκων, ἀναλόγως τῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς βαθμολογίας ἐπερχομένων τοῦ προβιβασμοῦ καὶ τῆς ἀπολύσεως, τὸ ἐν λόγῳ

καθ' ἄδρυμα ὑπομιμνήτκει πολὺ ἀμυδρῶς τὴν φυλακὴν, ὡς ἐκ τῆς εὐαρέστου διαμονῆς δὲ πολλάκις ἀπολυθέντες κατὰδικοὶ ἐπανακίμπουσιν οὐκαιοθελῶς, ἐν αὐτῷ ἐκδίδεται σπουδαῖον ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν παρὰ τῶν καταδικῶν, τὸ Summary=Σύνοψις, περιέχον, πλὴν ἄλλων, χρησιμοτάτας εἰδήσεις περὶ ποινικῶν πραγμάτων (Alexander Winter, The New-York Reformatory in Elmira, with a preface by H ; Ellis). Τὸ ζήτημα τῶν ἀδιορίστων ἀποφάσεων ἀπησχόλησε τὴν Δ. Π. Ε. ἐν τῷ συνέδριῳ τοῦ 1896 ἐν Γενεύῃ, ἀντίπαλοι τοῦ θεσμοῦ τυγχάνουσι Prins, Tarde, Wach καὶ ἄλλοι, θιασῶται von Liszt, van Hamel, Ferri, Lombroso, ὅστις ἐξαιρεῖ τοὺς κακούργους ἐκ γενετῆς, ἀλλ' ἐννοεῖ νῦν οὐχὶ τοὺς φέροντας τὸν περίπυστον «κακούργικὸν τύπον» ἀλλὰ τοὺς ἀπογόνους ἐπιληπτικῶν, ἐκφύλων, μεθύσων (Le crime, causet remèdes, 1899) ἐν ᾧ ὁ von Liszt ζητεῖ ἀρχὴν ἐκτελεστικὴν τῆς ποινῆς (Strafvollzugsamt), ὀρίζουσαν πότε ἐπίσταται ὁ καιρὸς τῆς βελτιώσεως καὶ ἀπολύσεως, ὁ van Hamel ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου μεταγενέστερον προκαλουμένην.

Οἱ σωφρονιστικοὶ τρόποι ἀνάγκη νὰ ἀποτελῶσιν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, ἢ δὲ διεύθυνσις τῶν δεσμωτηρίων νὰ ἐξερτᾷται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης. Ὡς ἀρτιώτερον σωφρονιστικὸν σύστημα θεωρεῖται τὸ λεγόμενον «βαθμιαῖον» (irisch system, système progressif, stufensystem, sistema progressivo, γινόμενον θετόν κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ sir Walter Crofton ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ συνιστάμενον ἐκ 4 βαθμῶν, 1) ἀπρεπείμνας ἀπρόνοους ἐν Μοῦνιῶν μετὰ διδακτικῆς καὶ ἀναπείσεως τῆς ψυχῆς, 2) ἀπτεργασίαν ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἀπομόνωσιν ἐν νυκτί, ὁ βαθμὸς οὗτος περιλαμβάνει 5 κατηγορίας: καταδικῶν ἀναλόγως τοῦ ἡλικίου αὐτῶν διαμενοντων πλείον ἢ ἔλαττον ἐν αὐτῷ διὰ βαθμολογίας ὡς καὶ ἐν Ἑλμίρα προδιβαζομένων ἀπὸ τῆς τελευταίας εἰς τὴν πρώτην τῶν ρηθειῶν 5 κατηγοριῶν, 3) ἀποστολὴ εἰς τὰς διαμέσους φυλακὰς (intermediate prisons, prisons intermédiaires, Zwischenanstalten, intermedio), οἷαι ἐν Smithfield καὶ Lusk, ἔνθα οἱ τοῦ βαθμοῦ τούτου καταδικοὶ ἐργαζόμενοι ἀπολαύουσι μεγίστης ἐλευθερίας καὶ ἀναρρωνύμενοι προαλείφονται πρὸς ἔξοδον, 4) ἀπόβλισις ὑπὸ ἥθρον ἐν περιπτώσει ἀψόγου διαγωγῆς ἐκτετινομένη ἐπὶ τὸ 1/4, ἐν ποινῇ 5—15, καὶ 1/3, ἐν ποινῇ 15 καὶ πλέον ἐτῶν. Ὁ Ferri, ὁ ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ ἀπομονωτικοῦ συστήματος, «μιᾶς τῶν ἀποπλανήσεων τοῦ XIX αἰῶνος «il sistema cellulare costituisce una delle aberrazioni del secolo XIX» (Lehrb ; der Gefängniskunde), Prins (op. cit). Θεωροῦν αὐτὸ ὡς τὸ ἀσπαστότατον πάντων συστημάτων, χῶραι δὲ τινες ὡς Οὐγγαρία, Ἰταλία, Φινλανδία ἐμιμήσαντο αὐτό. Γνωστὴ τυγχάνει τοῖς πάνσιν ἡ ἐπαίσχυς μεσαιωνικῆ βαρβαρότητος τῶν ἐλληνικῶν φυλακῶν, δι' ὃ τὸ ζήτημα αὐτῶν ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς τὸ σημεῖον, ἀφ' οὗ τὸ ἀρτιύστατον Ἑλληνικὸν Τμῆμα τῆς Δ. Π. Ε. ὀφείλει νὰ ἄρξηται τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὁ δὲ σοφὸς πρόεδρος αὐτοῦ, κύριος ἀντεισαγγελεὺς τοῦ Α. Π. Κ. Μανιάκης ἔχει

ἔτοιμον ὑπόμνημα περὶ ἐπιλύσεως παρ' ἡμῖν τοῦ περὶ φυλακῶν προβλήματος, ὅπερ πρόκειται νὰ ἀσχολήσῃ λίαν προτεχῶς τὸ Ε. Τ., ἐνθαρρυνόμενον μεγάλως καὶ ὑπὸ τοῦ πολλῶν ὑπὲρ τῶν φυλακῶν διατρανωθέντος θερμοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

Πηγαὶ πολυχέυμονες κακουργίαι τυγχάνουσιν ἡ ἐπαιτεία, ἡ ἀλτητεία καὶ ἡ μέθη. Κατὰ τούτων ἐνδείκνυνται μέτρα προληπτικὰ καὶ κατασταλτικὰ· ἐν τοῖς πρώτοις καταλέγονται ἡ προστασία τῶν βρεφῶν, τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἢ κακῶς ἀνατρεφόμενων τέκνων, διὰ βρεφοκομείων, ὄρφανοτροφείων, καθιδρύματα εἰδικὰ ὑπὲρ ἐγκαταλελειμμένων τέκνων (institutions pour les enfants abandonnés), σχολεῖα νυκτερινὰ ἢ τῶν ἑορτῶν παρέχοντα πολλὰ τροφὴν καὶ ἐνδυσμασίαν (institutions destinées à l'éducation), αἱ ἐργατικαὶ ἀσφάλεια (les assurances du travail), σωματεῖα ἀλληλοβοηθείας (sociétés de secours mutuel), οἰκονομικὰ ταμιευτήρια (caisses d'épargne, Sparkassen), συνεργατικαὶ εἰταιρεῖαι (coopérations), σωματεῖα περὶ μεταναστεύσεων, περὶ τοποθετήσεων (sociétés d'émigration, de placements), αἱ συντεχνίαι, (corporations) σωματεῖα προστατευτικὰ τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῆς φυλακῆς (sociétés de patronage de libérés) σωματεῖα κατὰ τῆς προαγωγῆς (abolitionnistes), κατὰ τῆς σωματεμπορίας (Heim, Home), σωματεῖα τῆς ἐγκρατείας (sociétés de tempérance), θεραπευτήρια μεθύσων, πτωχοκομεία, εἰταιρεῖαι ἠθικῆς ἀναπλάσεως (sociétés de propagande morale, Verein für éthische Kultur), δημόσιοι καιῶνες, κατασφύγια ἀνεστίων, δωρικῆ καὶ δημοσίᾳ ἀειημοσύνη, νόμοι διοικητικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ κατὰ τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπλάσεως καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ἐν τοῖς κατασταλτικοῖς νόμοις ποινικοῖ, σφραγιστήρια εἰδικὰ, ποινικὰ καὶ γεωργικὰ ἀποικίαι. Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Βελγικὴ τυγχάνουσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην κλασικαὶ ἐν Εὐρώπῃ.

Μάλιστα τῶν μεγαλοπόλεων τυγχάνουσι καὶ οἱ ἄνδρες μαστροποὶ (souteneurs, maqueraux, Zuhälter), δι' ὃ καὶ ἡ περιάλγητος καὶ περιπετειώδης Lex Heinze ἐν Γερμανίᾳ ὀρθῶς ποιῶσα ἀνάγει τὸ ἀπαίσιον ἐπάγγελμα τῶν παρακρουστῶν τούτων εἰς ἀδίκημα.

Λερναία ὕδρα τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης τυγχάνει ἡ ὑποτροπή, διότι μεθ' ὅλα τὰ δαφιλῆ μέτρα, ἅτινα μόνον Ἀγγλικὴ πρωτοβουλία καὶ θέλησις ἠδύναντο νὰ διαθῶσι, παρὰ τὸ βηθμαῖον σύστημα, παρὰ τὰς μεταναστεύσεις τῶν πρωτοπέτρων τῆς ποινῆς, κάτω τοῦ 46 % δὲν κατῆλθεν, οἱ σκληροτράχηλοι ἠρώες τῆς ὑποτροπῆς ὑποβάλλουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοιαύτας Ὀιδιδαίους μεταμορφώσεις, ὥστε πολλὰς ἢ ἀστυνομία καθίσταται παίγνιον αὐτῶν, ἐν τοῖς λευκώμασι τῶν ἀστυνομικῶν καταστημάτων τῶν μεγαλοπόλεων (Βερολῖνον) ἀπαντῶσιν αἱ μᾶλλον περίεργοι καὶ ἀπίστευτοι παραλλαγαί, δι' ὃ εἰς μεγαλοφυῆ γάλλος ὁ Bertillon, ἀφορμώμενος ἐκ σχετικῶν παρατηρήσεων τοῦ Quetelet ἐπένοήσε κατὰ τῶν ἀνωτέρω τεχνασμάτων τὸ ἀνθρωπομετρικὸν ἢ ἀποδεικτικὸν τῆς ταυτότητος σύστημα (Bertillon, Identifica-

tion anthropométrique. Instructions signalétiques avec Album ; La photographie judiciaire).

Ὄρισμένοι σωματικαὶ μετρήσεις, φνσιογνωμικαὶ σημειώσεις, φωτογραφίαι, κατάταξις κατ' ἀριθμὸν τούτων, ἀποτελοῦσι τὸν ὄργανισμὸν καὶ τὴν ἀλάθητον λειτουργίαν τοῦ ἐν λόγῳ συστήματος (il Bertillonage), ἐπομένως καὶ τὸν ἀδυσωπητότατον ἐχθρὸν τῆς διπροσωπίας, διότι ἀπὸ τοῦ 1888 ἔτους ἐτησίως ἀνεγνωρίσθησαν 500—600 ὑπότροποι (Bertillon, Actes du congrès d'anthropologie criminelle, Genève). Τὸ μνημονευθὲν σύστημα λειτουργοῦν εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀπὸ πολλοῦ δ' ὑφισταμένης συνεννοήσεως καὶ ἀλληλοβοηθείας τινὸς μεταξὺ τῶν παντοδαπῶν ἀνθρωπομετρικῶν γραφείων, ἐπήνεγκε σύγχυσιν εἰς τὴν σπεῖραν τῶν διεθνῶν λωποδυτῶν, οἵτινες δίκην χαμαιλεόντων μεταλλάσσοντες ὄψιν ἢ λύμην τῶν μεγαλοπόλεων τυγχάνουσιν.

Νέον πρόβλημα ἐν τῇ ποινικῇ ἐπιστήμῃ τυγχάνει καὶ ἡ ἐποβολὴ ἀδικήματος δι' ὑπνωτισμοῦ. Ἡ σχολὴ τῶν Παρισίων (école de la Salpêtrière) (Charcot, Richer, Binet, Féré, Brouardel, Gille de la Tourette, Reymond) ἰσχυρίζεται ὅτι ὑπνωτιστοὶ εἰσι μόνον νευροπαθεῖς, ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἀδικήματος δι' ὑποβολῆς παρα τούτων ἀδύνατος. Τούναντίον ἡ σχολὴ τοῦ Nancy (Liebeault, Bernheim, Liégeois, Beaunis, Richet) ὑποστηρίζει ὅτι καὶ πάντῃ ὑγιεῖς ἄνθρωποι ὑπνωτιστοὶ εἰσιν, ἐπικαλοῦνται δ' οἱ θιασῶται ταύτης πειράματα, ἃ καὶ ὁ Forel, Ζυρίχης ἐπιχρῶσι (Zeitschrift für Hypnotismus...), καὶ ὅτι ἡ σχολὴ τῶν Παρισίων ἐπλανήθη ἐν τούτῳ, διότι τὰ πειράματα αὐτῆς μόνον νευροπαθεῖς ἀφείρων. Πλὴν ἐν τῇ πείρᾳ ἀκολουθεῖται ἡ γνώμη ταύτης, δι' ἣν ἡ περικάλητος Gabrielle Bombard ἡ ἐν ἔτει 1889 κατὰ προτροπὴν τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς Eyraud τὸν ἐν Παρισίοις γραμματέα συμβολαιογράφου Gouffé, διὰ βρόχου στραγγαλίσασα κατεδικάσθη, τοῦ περὶ ὑποβολῆς ἰσχυρισμοῦ ἀπορριφθέντος, πλὴν von Lilienthal (Z. VII der Hypnotismus und das Strafrecht) δέχεται πως ἀκαταλόγιστον, ὡς ἐλλειπούσης μιᾶς προϋποθέσεως τοῦ § 51 τοῦ Γερμ. ποιν. κώδικος, Selbstbestimmung ἤτοι τοῦ αὐτεξουσίου, ὡσαύτως καὶ Prins (op. cit.) λέγει αὐδὲν ἀντίκειται ἄρα τῇ ἰδέᾳ ὅτι δυνατὴ ἐστὶν κακουργικὴ ὑποβολὴ δι' ὑπνωτισμοῦ, ἣν δὲν ἴσχυσε νὰ ὑπεκφύγῃ ὁ δράστης». Ἡ βασιλικὴ Ἀκαδημία τῆς Βελγικῆς κλίνει ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς σχολῆς τοῦ Nancy, ἣτις φαίνεται καὶ ὀρθοτέρα. De Baets (L'Ypnotisme en justice) δέχεται ὅτι τὸ καταλογιστὸν θεωρεῖται ὑπάρχον ὀλόκληρον ὅτε ὁ ὑπνωτισθεὶς διετέλει ἐν γνώσει τοῦ κακουργικοῦ σκοποῦ τοῦ ὑπὸ τοῦ ὑπνωτιστοῦ ἐπιδιωχομένου, τούναντίον μεμειωμένον ὅτε ἠγνόει μὲν τὸν σκοπὸν, ἀλλ' ὑπέβαλεν ἑαυτὸν ἐκουσίως τῷ ὑπνωτισμῷ. Καθ' ἡμᾶς ἀνακύπτει ὀλόκληρον τὸ ἀκανθῶδες καὶ περιμάχητον πρόβλημα τῶν actiones liberae in causa seu ad libertatem relatae, καθ' ἃς ἡ αἰτιώδης ἄλυσις μεταξὺ τοῦ δόλου ἢ τῆς ἀμελείας καὶ τοῦ ἀποτελέσματος διὰ τοῦ μεσολαβοῦς ἀκαταλόγιστου διασπάται (Liszt.

Lehrb; Katzenstein, die Strafflosigkeit der actio libera in causa). Αί ισχύουσαι ποιν. νομοθεσίαι πάσχουσι κενὰ ἐπίσης ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως τοῦ ὑπνωτισμοῦ, δι' ὃ εἰδικὸς νόμος τῆς 30 Μαΐου 1902 ἐν Βελγικῇ ἀπειλεῖ κατ' αὐτοῦ βαρεῖαν ποινὴν.

Ὡσαύτως εἰρήσθω διὰ βραχέων ὅτι ἡ χρῆσις τῆς φωτογραφίας ἐν τῇ ἀνιχνεύσει καὶ ἀποδείξει ἀδικήματος σπουδαιοτάτης σημασίας τυγχάνει· διότι ἡ ὀλεθρία ἐπήρεια τοῦ χρόνου ἐπὶ τῶν ἰχνῶν, τοῦ σώματος, τοῦ τόπου τοῦ ἀδικήματος ἐκμηδενίζεται διὰ τῆς φωτογραφήσεως τούτων, τούναντίον δὲ ψυχολογικὰ πειράματα τοῦ ἐκ Breslau ὑφηγητοῦ Stern ἐμείωσαν σοβαρῶς τὸ γόητρον τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, βεβαιωθέντος ὅτι αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων οὐδόλως ἀπολαύουσιν ἐν πάτῃ περιπτώσει φωτογραφικῆς ἢ κινήματογραφικῆς ἀκριβείας ἢ δὲ συμφωνία αὐτῶν τυγχάνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τῆς λογικῆς, ἢ ἀποκύημα τῆς φαντασίας, σπανίως δ' ἀποτελέσμα τῆς ἀμέσου τῆς πραγματικότητος ἀντιλήψεως.

Proal (le crime et la peine), Liégeois La suggestion et le somnambulisme) κηρύσσονται κατὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ὡς τρόπον πρὸς ἀπόσπασιν ὁμολογιῶν παρὰ τοῦ ὑπνωτιζομένου κατηγορουμένου, διότι τοιαῦτα ὁμολογία τυγχάνουσιν ἀκούσι, τοῦθ' ὅπερ ἀντίκειται ταῖς ἰσχυούσαις ποινικαῖς δικονομίαις.

Τὸ ἐν Πετρούπολει συνέδριον τῆς Δ. Π. Ε. συνεζήτησεν καὶ τὸ ἐξῆς ποιν. ὄλημα τοῖαι μεταρρυθμίσεις εἰσὶν ἀναγκαῖαι ἐν τῇ προανακρίσει καὶ τῇ ἀνακρίσει ἐξασφαλιζομένων πασῶν τῶν δυνατῶν ἐγγυήσεων, τὸ μὲν ὑπὲρ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ ὑπὲρ τῆς ἀνιχνεύσεως τῆς ἀληθείας; Αἱ λύσεις τοῦ Garraud (Bulletin de l'Union internationale du droit pénal) ἐγένοντο ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας ἀποδεκταί. 1) Ἡ βᾶσις τῶν ἐν τῇ προανακρίσει εἰσακτέων μεταρρυθμίσεων εἰσὶν ὁ χωρισμὸς τῶν ἀστυνομικῶν καὶ δικαστικῶν δικαιοδοσιῶν καὶ ἡ διοργάνωσις τῆς κατ' ἀντιμωλίαν διαδικασίας. 2) Ἄπασαι αἱ λειτουργίαι τῆς δικαστικῆς ἀστυνομίας πρέπει νὰ μεταβιβασθῶσι τῇ πάντως ὑπευθύνῳ εἰσαγγελίᾳ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τοῦ δικαστοῦ.

Ὡς πρὸς τὴν προφυλάκισιν παρατηρητέον ὅτι εἰς θεσμοὺς ἰσχύων ἐν Γαλλίᾳ, Βελγικῇ, Αὐστρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ πανταχοῦ ἐπικροτούμενος τυγχάνει ὁ ἐπιτρέπων τῷ ὑποδίκῳ τὴν μετὰ τοῦ δικηγόρου συγκοινωνίαν.

Πρὸς μόρφωσιν δεξιῶν ποινικῶν νομοθετῶν καὶ δικαστῶν ἀνάγκη προπαρασκευῆς ἐπιστημονικῆς, ἡ ξηρὰ ἐρμηνεία τῶν ποινικῶν κωδίκων ἐλέγχεται σφόδρα ἀνεπαρκῆς, ἀπαιτεῖται συγκριτικὴ μελέτη τῶν ποικίλων ποινικῶν νομοθεσιῶν, διδασκαλία ποινικῆς κοινωνιολογίας, ποινικῆς πολιτικῆς, ποινικῆς στατιστικῆς, ἀνθρωπομετρίας, ποινικῆς ψυχολογίας, ἱατροδικαστικῆς, ψυχιατρικῆς, σωφρονιστικῆς καὶ ἀνθρωπολογίας ἢ βιολογίας μόνον τοιαῦτα σταθμὰ ἐὰν τεθῶσιν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ποινικῶν δικαστῶν δύναται

ἡ τριτάνη τῆς ἰχναίας Θέμιδος νὰ τύχη τῆς ποθητῆς ἰσορροπίας.

Ἐπίλογος.—Τοιαύτη τις ἡ κίνησις τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἄχρι σήμερον, τοιαύτη τις ἡ συμβολή καὶ ἡ δράσις τῆς Δ. Π. Ε., τῆς Τμημα ἰδρύεται ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ παράδειγμα πασῶν τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν τῇ ἀξιεπαίνῳ πρωτοβουλίᾳ τοῦ φιλοτίμου καὶ ρέκτου συναδέλφου κυρίου δικηγόρου Πελοπίδα Ἡλιοπούλου, ὅστις καὶ γραμματεὺς τοῦ Ἑλλ. Τμηματος μιᾶ φωνῇ ἐξελέγη. Καθῆκον εἶχομεν νὰ μὴ ὑστερήσωμεν κατὰ τοῦτο καὶ καθῆκον ἔχομεν νὰ ἀναδείξωμεν τὸ Ε. Τ. ἰσοστάσιον τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ἀντάξιον τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς Δ. Π. Ε., ἐπάξιον τοῦ εὐγενοῦς πόθου τῶν δομητόρων αὐτῆς. Τίνα καὶ ποῖα τὰ κοινωνικὰ αἴτια τῆς ὀσημέραι πληθυνομένης κακουργίας ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα φρικτὰς τις βλέπων ἐν τῷ ἡμερησίῳ τύπῳ ὅτι μόνον οὐ καθ' ἐκάστην ἡμέραν χραίνονται δολοφόνοι ἑλληνικαὶ χεῖρες δι' αἵματος ἑλληνικοῦ, τίνα καὶ ποῖα τὰ κοινωνικὰ καὶ ποινικὰ μέτρα κατὰ τῆς καθόλου κακουργίας ἐν Ἑλλάδι ἔσονται τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐρευνῶν καὶ ἀσχολιῶν τοῦ Ε. Τ., ἡ δ' ἀποστολὴ αὕτη τυγχάνει τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς σημασίας, διότι τὸ μὲν συκοφαντεῖται ἡ τοῦ ὄλου ἔθους ἡμῶν ἠθικὴ τῆς στατιστικῆς δεικνουύσης ὅτι ἡ Ἑλλὰς τὸ record ἐν τῇ κακουργίᾳ ἔχει τὸ δευτέρου ἐσωτερικῆ τίκτεται, τιτρωσκομένης διηνεχῶς τῆς κοινωνίας καὶ πολιτείας, καὶ δὴ ἐπιβαρυνομένης τῆς τελευταίας δι' ὑπερόγκων δαπανῶν πρὸς συντήρησιν πολυαριθμῶν φυλακῶν καὶ πεφυλακισμένων καὶ στερουμένης συνάμα σεβαστοῦ ἀριθμοῦ στρατιωτικῶς χρησίμων βραχιῶν, ὅθεν ἀνάγκη ἐπιγούσα νὰ ἐπέλθωσιν ἅπαντα τὰ κατὰ τῆς δίχην φαγεδαίνης ἐξαπλουμένης ὀσημέραι κακουργίας ἀντισηκώματα, ἅτινα ἡ νεωτέρα ποινικὴ ἐπιστῆμη ὑπαγορεύει, τοῦθ' ὅπερ ἐπιτευχθήσεται τότε, ὅταν τὸ Ε. Τ. ἐπιμελῶς ἀκολουθῇ τῷ ἄρματι τῆς εὐρωπαϊκῆς σοφίας καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀρδεῦον διὰ τῶν πανταχόθεν τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν ἀφθόνως ἀναβλύζόντων ναμίτων τὴν διψαλέαν ἡμῶν πατρίδα, ἣτις οὕτω περιεπομένη οὐδόλως θὰ βραδύνη νὰ καρποφορήσῃ, τὴν δ' ἐλπίδα ταύτην ἐμπνέει ἡμῖν ἡ σκέψις ὅτι καλῶν διαθέσεων ὑπαρχουσῶν ἤδη, ἀγαθὰ ἰδέαι ἀποφέρουσιν ἀγαθὰ πράξεις».

N. Γ. Βλιάμος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000000191

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΙ2036

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ